

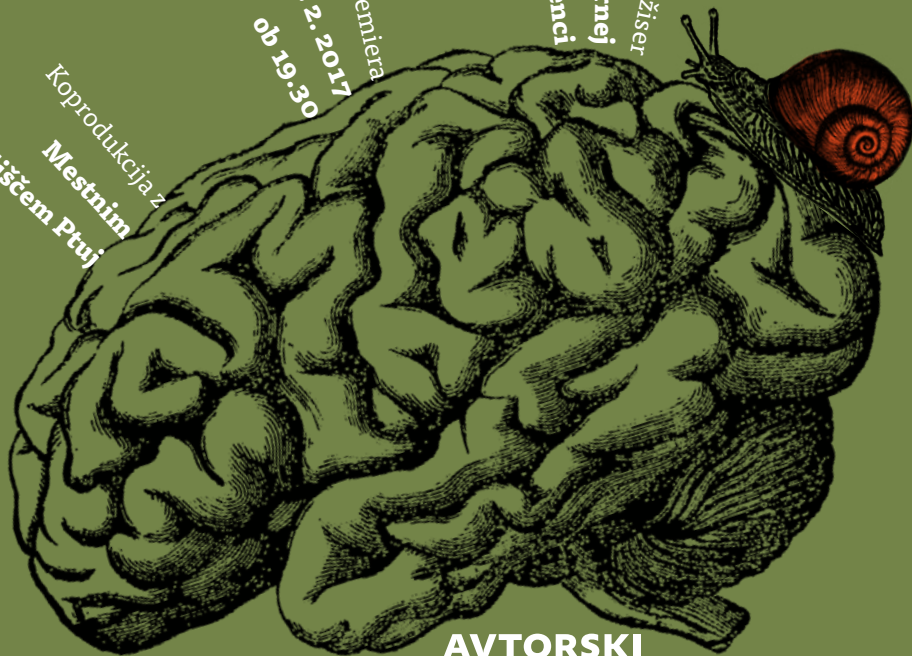
prešernovo
gledališče
kranj

mgP MESTNO
GLEDALIŠČE
PTUJ

Režiser
Jernej
Lorenci

Premiera
18. 2. 2017
ob 19.30

Koprodukcija z
Mestnim
gledališčem Ptuj

AVTORSKI
PROJEKT

Stenica

po motivih pravljичne komedije Stenica
Vladimirja Vladimiroviča Majakovskega

Stenica

AVTORSKI PROJEKT PO MOTIVIH
PRAVLJIČNE KOMEDIJE STENICA
VLADIMIRJA VLADIMIROVIČA
MAJAKOVSKEGA

Koprodukcija z Mestnim
gledališčem Ptuj

Prešernovo gledališče Kranj

sezona 2016/2017, uprizoritev 6

Premiera

18. februarja 2017
v Prešernovem gledališču Kranj

Mestno gledališče Ptuj

sezona 2016/2017, uprizoritev 5

Premiera

11. aprila 2017
v Mestnem gledališču Ptuj

Prevajalka
Tatjana Stanič

Režiser
Jernej Lorenci

Koreograf in
asistent režiserja
Gregor Luštek

Dramaturg
Matic Starina

Scenograf
Branko Hojnik

Kostumografka
Belinda Radulović

Skladatelj
Branko Rožman

Lektorica
Tatjana Stanič

Oblikovalca svetlobe
Jernej Lorenci
in **Branko Hojnik**

Oblikovalec zvoka
Matej Čelik

Oblikovalec maske
Matej Pajntar

Asistentka dramaturga
Tjaša Mislej

Igrajo

Iztok Drabik Jug k. g.

Vesna Jevnikar

Nataša Keser k. g.

Maruša Majer k. g.

Darja Reichman

Blaž Setnikar

Vesna Slapar

Aljoša Ternovšek

Borut Veselko

Gregor Zorc k. g.

Zahvaljujemo se g. Milanu
Sokolovu in g. Radetu
Andonoskemu za tehnično
podporo in mentorstvo
pri učenju dud.

Tehnično osebje

Tehnični vodja
mag. Igor Berginc

Inspicient in rekviziter
Ciril Roblek

Tonski mojster
Robert Obed

Frizerja in maskerja
Matej Pajntar in
Gabrijela Fleischman

Garderoberka
Bojana Fornazarič

Odrski tehniki
Robert Rajgelj,
Jošt Cvikl,
Simon Markelj
in **Boštjan Marčun**

Gregor Zorc, Borut Veselko, Danja Reichman (fotografija z vaje)

VII

Še veš, ko si prinesla mi jasmin,
in rekel sem: To cvet je bolečin.
A ti, kot da bi mi verjela,
si moje roke v svoje vzela
in plaho, plaho zadržtela.
Potem si k meni se sklonila
in kot v slovo me poljubila.

Kako si prav tedaj slutila ...

Zdaj čakaš za rešetkami vsak dan,
kdaj v tvojo denem svojo dlan,
kot takrat, ko je cvel jasmin,
le brez strahu in bolečin.

KAREL DESTOVNIK KAJUH: Ljubezenske VII.

KAREL DESTOVNIK KAJUH, Zbrano delo, Borec, Lj. 1978

TJAŠA MISLEJ

Stenica Majakovskega in Stenica naša

Kako je *Stenica* Majakovskega postala *Stenica* naša? Odločitev za avtorski projekt narekuje sam tekst Majakovskega. Avtor je v svoji satirični pravljici komediji kritiziral in se norčeval iz specifičnih družbenih razmer svojega časa.

Kako je Majakovski doživljal Rusijo v prvih desetletjih dvajsetega stoletja? Njegova družina se je po smrti očeta leta 1906 preselila s podeželja v Moskvo, ko je bil Majakovski še otrok. Hitro se je pridružil revolucionarnemu gibanju. Zaradi tega sodelovanja je bil že kot mladoletnik večkrat v zaporu. Kasneje se je seznanil z ruskimi futuristi in bil eden od avtorjev futurističnega manifesta *Klofuta družbenemu okusu*. S svojimi pesmimi je slavil revolucijo in navduševal množice. A ko se je po revoluciji začel oblikovati nov družbeni red, je bil Majakovski kritičen tudi do nove oblasti in porajajoče se birokracije. Napadal je pohlepnost, praznoglavost in povzpetništvo novega malomeščanskega razreda (bivšega proletariata), skeptičen je bil do Leninove *Nove ekonomske politike*, ki je bila tržno-kapitalistično naravnana. Zato je svoj osrednji lik Prisipkina v *Stenici* satirično prikazal kot povprečnega malomeščana, ki bi se rad spočil od revolucije in se prepustil udobju ter malomeščanskemu samozadovoljstvu.

V igri *Stenica* najdemo veliko referenc na takratne dogodke, znane osebnosti, glasbena in književna dela, ki danes niso več splošno znana, oziroma sodobnemu gledalcu ali bralcu ne povejo ničesar. Majakovski je bil zelo občutljiv za stanje v družbi, vse probleme in deviacije je natančno zaznal in jih z ironijo preslikal v svojo komedijo o malomeščanstvu, pohlepu, hinavščini in nemoči posameznika, ki ga napade sovražni kolektiv. Zelo zanimiv je časovni preskok, ki se zgodi v besedilu – Majakovski na neki točki dogajanje premakne v prihodnost, petdeset let naprej od svoje sodobnosti, torej v leto 1979. Družbo prihodnosti si je Majakovski zamislil kot globalizirano, skrajno uniformirano, zbirokratizirano in čistunsko: ljudje ne poznajo več alkohola, cigaret, ne pojejo, ne preklinjajo in se tudi več ne zaljubljujejo, saj je ljubezen samo še starodavna bolezen, ki človeka omami in mu odvzame njegovo družbeno koristnost.

Majakovski se je motil. Njegova prerokba o sterilni in skrajno utilitaristični družbi se ni uresničila. Ni pa se motil v tem, da se družbeni red in način življenja globalizirata in da je na pohodu monokulturnost. Kapitalistično-tržni sistemi in ame-

☞ In dobro si zapomnite:
kadar nekaj, kar je
bilo ideal, dobi primes
stvarnosti, neizprosno
neha biti ideal.
Ugled in magični čar,
značilnosti ideala,
s katerima vpliva na
človeka, se razkadita.

José Ortega y Gasset
UPOR MNOŽIC

riška pop kultura se širijo v vse kotičke sveta. Kaj se je zgodilo z družbo, s človekom od Majakovskega do danes? Kako se je posameznik, navadni slehernik, mali človek znašel in živel v velikih sistemih preteklosti in kako ga je vrtinec zgodovine nosil naprej, dokler ga ni izpljunil na obalah naše sodobnosti? Če hočemo sodobnemu gledalcu približati idejno moč Majakovskega in njegov ironično-satirični odnos do človeka in družbe, moramo najti nove časovne in prostorske okvire dogajanja. Tekst moramo na novo aktualizirati. Tako je *Stenica* Majakovskega postala *Stenica* naša.

Z odmikom od Majakovskega smo stopili na pot iskanja novih referenčnih točk, ki bi nagovarjale naše lepe ali tudi malo manj lepe spomine na življenje v Jugi, naše spomine na pretekle sanje in na njihov zaton, ki so ga prinesle zgodovinske krize. Glavno vprašanje oziroma vodilo pri ustvarjanju avtorskega projekta je bilo, kako motive iz *Stenice* Majakovskega pomešati v vrtinec naše zgodovine. Motivi, kot so razredni konflikt med proletarci in buržuji, želja po boljšem jutri, hinavščina, izkoriščanje in filistrsko samoljubje, propadla medrazredna poroka pa potem časovni preskok in najdba človeka iz preteklosti itd. so se znašli na brzovlaku naše zgodovine od osvoboditve Ljubljane po drugi vojni prek graditve skupne Jugoslavije do tragičnega razpada, osamosvajanja in vse do naše sodobnosti ter bližnje prihodnosti.

Vaje so se začele. Z njimi pa tudi odpiranje, iskanje, dileme in negotovosti. Odmik od teksta Majakovskega je narekoval improvizacije igralcev, pisanje lastnih monologov, prizorčkov, izmišljanje novih situacij in iskanje poti v novo, skupno besedilo umetniškega kolektiva. Pri Majakovskem je časovni okvir iz dveh delov: njegova sodobnost oziroma pozna dvajseta leta in projekcija prihodnosti čez petdeset let. Ta dvodelnost se je preslikala v naš avtorski projekt. Prvi del predstave se umešča v čas po drugi svetovni vojni, v čas skupne Jugoslavije in graditve socializma. Ta čas pa ni omejen na eno točko oziroma na ozko povojno obdobje, ampak se razteza vse do konca osemdesetih, ko se je zgodil razpad. Drugi del se prav tako odvija po časovnem preskoku petdesetih let, ko se znajdemo v naši sodobnosti oziroma bližnji prihodnosti.

Časovna umestitev v čas socialistične Jugoslavije in potem preskok v sodobnost sta sprožila različna vprašanja in občutke. Vsi imamo zelo različne izkušnje in spomine na Titove čase, nekateri še sploh nismo bili rojeni, a imamo v sebi kolektivne spomine in vtise iz pripovedovanja drugih. Zbiranje gradiva je bilo zabavno. Prepevali smo pesmi, ki so jih nekoč peli na šolskih proslavah, ponovno smo odkrili stare jugoslovanske reklame, prvo berilo za osnovne šole, ki je poudarjalo bratsko in sestrsko ljubezen med narodi, domače proizvode, ki smo jih nekoč množično uporabljali, zdaj pa so v času množične potrošnje postali povsem obrobni, nekateri so izginili, tovarne pa propadle ali zašle v tuje roke.

Ne glede na zgodovinski čas in družbene okoliščine je za sobivanje v družbi vedno ključen odnos med posameznikom in kolektivom. Kako je bilo s posameznikom in svobodo pred petdesetimi leti in kako je s tem danes? Tako v socializmu kot danes v kapitalizmu je svoboda posameznika omejena. Kaj je včasih povezovalo kolektiv in kaj nas povezuje danes? Kolektiv lahko povezujejo skupne ideje, medsebojna solidarnost, na drugi strani pa tudi bolj ali manj vsiljiva ideologija, ubogljivost in strah pred različnimi avtoritetami. V sodobnem potrošniškem kapitalizmu je na pohodu ekstremni individualizem, a je posameznik še vedno zelo omejen, podvržen ekonomiji prostega trga in mainstream medijem, včasih se zdi celo izgubljen. Danes kolektiv povezujejo potrošniške navade, množična pop kultura ter ob vzponu ksenofobije in desnih politikov tudi strah pred sovražnikom, strah pred tujim in drugačnim.

V našem diptihu se lahko podobno kot Majakovski ponorčujemo iz človeške slabosti in družbene distopičnosti. Hkrati pa se sprašujemo po vrednotah, iščemo utopičnost in medsebojno povezovanje nekoč in danes. V procesu smo se zavedali, da moramo biti občutljivi za zgodovinski kontekst. Naša zgodba se začne v povojnem času. To je bil težak, konflikten čas, ki se zaradi vojnih grozot izmika treznemu razumevanju in ga nikakor ne gre poenostavljati ali slikati črno-belo. Gradnjo Titove socialistične Jugoslavije smo želeli prikazati na pozitiven, lahkoten in

humoren način. Reference iz tega časa nas lahko zapeljejo v jugo-nostalgijsko. A prikaz polpretekle zgodovine na pozitiven in humoren način vseeno ne sme postati preveč prozoren ali črno-bel v smislu naivne idealizacije.

Včasih smo se na morje vozili s fičkom, dol k našim bratom. Petčlanska družina z vso prtljago in s pohano kuro za malico na poti. Danes pa rezerviramo all inclusive počitnice v najbolj mondenih krajih, kamor pridemo kot tujci, turisti. Včasih smo hodili čez mejo po kavo in pralni prašek, danes pa lahko na trgovskih policah izbiramo med sto in enim različnim jogurtom. Če bi danes imeli *Slovar izumrlih besed*, bi morda vanj lahko zapisali besede, kot so tovarštvo, solidarnost, skupno. Majakovski je bil kritičen do hinavščine in pretvarjanja, do filistrskega samoljubja novih malomeščanov, ki so imeli socialistične ideje samo na jeziku. Motila ga je pretirana uniformiranost in birokratizacija družbe, ki nima poslušnega posameznika. Ne glede na zgodovinski čas in zemljepisne koordinate se lahko kolektiv hitro spremeni v roj muh, ki se spravi na posameznika ali manjšino, še posebej, če je ta drugačna. Človek je po Nietzscheju most med živaljo in nadčlovekom oziroma čezčlovekom. Nori brzovlak zgodovine pa po tem mostu vozi gor in dol, bolj ali manj oddaljen od živali, od razčlovečenja.

Kaj je tisto, kar nas naredi človeške? Skozi ustvarjalni proces smo večkrat naleteli na vprašanje, ali je človek človeku človek ali bolj žival. Ali znamo stopiti skupaj in biti solidarni, razumevajoči do stiske sočloveka ali smo zaprti v svoje male svetove, kjer se borimo predvsem za lastne interese? Iskali smo vrednote, ki so nas povezovala včasih in ki nas povezujejo danes. O iskanju vrednot in vrednosti govori tudi čudovita pesem Majakovskega z naslovom *Poslušajte*. Pot ustvarjanja avtorskega projekta se bliža koncu. Kmalu bo premiera. Režiser je na uvodni vaji govoril o tovarštvu, o poti tovarštva, ko se ljudje zberejo in delajo skupaj za skupno stvar. Naša pot se ne bo zaključila s premiero, ampak se bo nadaljevala z vsako ponovitvijo predstave, in upam, da bomo uspeli na pot tovarštva povabiti in popeljati tudi publiko.

Poslušajte

Poslušajte!

Saj, če se zvezde prižigajo,
potemtakem — to komu koristi?
Potemtakem — kdo hoče, da bi bile?
Potemtakem — za koga ti pljunki
so biseri čisti?

In mukoma
skoz prah opoldanski gre,
prebija se k bogu,
da kasni, trepeta,
joče
in mu žilasto roko poljublja,
prosi,
da bi vsekakor zvezda bila!
moleduje —
brezzvezdna ga muka pogublja!

A potlej
hodi vznemirjen,
na videz pa venomer isti
in govori komurkoli:
»Saj, ti je zdaj dobro?
Ni slabo?
A ne?«
Poslušajte!

Saj, če se zvezde prižigajo,
potemtakem — to komu koristi?
Potemtakem je nujno,
da se vsak večer
nad strehami
vsaj ena zvezda prižge?!

VLADIMIR VLADIMIROVIČ MAJAKOVSKI
(Prevedel Tone Pavček.)

VLADIMIR MAJAKOVSKI, 1977: Pesmi. Sodobnost 25/11.

Pravljica komedija v devetih slikah
Naslov izvirnika: Klop

**VLADIMIR VLADIMIROVIČ
MAJAKOVSKI**

Stenica

Prevedla
TATJANA STANIČ

Prevedeno po: Vladimir Majakovskij: Polnoe sobranie
sočinenj v trinadcati tomah, Tom odinnadcatyj,

Gosudarstvennoe izdatel'stvo hudožestvennoj literatury, Moskva 1958

Nastopajo:

PRISIPKIN – PIERRE SKRIPKIN

bivši delavec, bivši partijec, trenutno ženin

ZOJA BERJOZKINA

delavka

družina Renesans

ELZEVIRA DAVIDOVNA

nevesta, manikerka, blagajničarka v frizerskem salonu

ROZALIJA PAVLOVNA

mati-frizerka

DAVID OSIPOVIČ

oče-frizer

OLEG BAJAN

naravni talent, eden od bivših posestnikov

Policist

Profesor

Direktor živalskega vrta

Poveljnik gasilcev

Gasilci

Svat

Reporter

Pazniki

Predsednik mestnega sveta

Govornik

Srednješolci

Organizator

Člani mestnega sveta, lovci, otroci, starci

I.

Mestno središče. Vrtljiva vrata veleblagovnice s steklenimi stenami, izložbe, polne blaga. Prideš praznih rok, odideš obložen. Po vsem gledališču se sprehajajo zasebniki-prekupčevalci.

Prodajalec gumbov:

Zaradi gumbov se ne spleča ženit, zaradi gumbov se ne spleča ločit! En sam pritisk palca in kazalca, in hlače ne bojo nikoli padle z državljanov.

Holandski,
avtomatski,
samoprišivni gumbi,
6 kosov 20 kopejk ...
Prosim lepo, monsieur!

Prodajalec punčk:

Plešoči ljudje,
iz baletnih ateljejev.
Najlepša igračka
za mamu in za ata,
pleše po navodilih
ljudskega komisariata!

Prodajalka jabolk:

Ananasi!
Ne držimo ...
Banane!
Ne držimo ...
Jabolčki antonovke, 4 kosi 15 kopejk.
Izvolite, državljanika!

Prodajalec brusov:

Nemški
miroljubni
brusilni kamenček,

30
kopejk
kakrašen koli
košček.
Brusijo
v vse smeri,
za vse okuse,
britve,
nože
in jezike za diskusije.
Želite, državljan?

Prodajalec senčnikov:

Senčniki
vseh
odtenkov in oblik.
Sinji za udobje,
rdeči za strastni umik.
Ne zamudite, državljan!

Prodajalec balonov:

Baloni-klobasice.
Letijo brez pripombe.
Če bi tak balon
uporabljal
general Nobile¹ –
potem bi na tečaju
dlje časa vztrajal.
Izbirajte, državljan!

Prodajalec slanikov:

Tukaj pa,
najboljši državni slaniki,

---

¹ Umberto Nobile (1885-1979), poveljnik italijanske zrakoplovne odprave na Severni pol. Člane odprave, ki so s cepelinom Italija doživeli nesrečo, je rešil ruski ledolomilec Krasin. Majakovski je o usodi tega podviga napisal pesmi *Križ in šampanjec* in *Čudno ... toda resnično*. (Vse opombe so prevajalkine.)

nepogrešljivi
k vinu in vodki.

Prodajalka galanterije:

Modrčki, s krznom podloženi!
Modrčki, s krznom podloženi!

Trgovec z lepilom:

Pri nas
in za mejo
in pravzaprav povsod
državljeni
ne shranjujejo
počenih posod.
Slavni Excelsior,
lepilo v prahu,
vam bo zlepil
miloško venero
kot počeno kahlo.
Želite, gospa?

Prodajalka parfumov:

Parfum Coty,
ker se cenite!
Parfum Coty,
ker se cenite!²

Trgovec s knjigami:

*Kaj dela žena, kadar moža ni doma, 105 veselih anekdot
bivšega grofa Leva Nikolajeviča Tolstoja, namesto rublja
dvajset samo petnajst kopejk.*

---

² V tem prizoru je Majakovski uporabil svoja opažanja o reklamni poeziji uličnih preprodajalcev na drobno, ki jih je objavil že leta 1923 v članku *Mali NEP (Moskovske skice)*. Verzi Prodajalca gumbov so povzeti po realnosti; tako se tudi v prevodu pojavi eden najbolj razvpitih sodobnih reklamnih sloganov ...

Prodajalka galanterije:

Modrčki, s krznom podloženi!
Modrčki, s krznom podloženi!

Vstopijo Prisipkin, Rozalija Pavlovna in Bajan.

Prodajalka:

Modrčki ...

Prisipkin navdušeno: Kakšne aristokratske kapice!

Rozalija Pavlovna: Kakšne kapice, to so ...

Prisipkin: A mogoče narobe vidim, ali kaj? Kaj pa, če bojo dvojčki? Tale bo za Dorothy, tale pa za Lillian ...³ sem se že odločil, da bosta imeli aristokratsko-filmska imena ... in tako se bosta tudi zabavali skupaj. Mislim! V moji hiši se bo jedlo z zlatih krožnikov ... Privoščite si, Rozalija Pavlovna!

Bajan se reži: Privoščite si, privoščite si, Rozalija Pavlovna! Saj menda niste po juhi priplavali. Oni so nov družbeni razred, oni vse po svoje razumejo. Oni v vašo hišo prinašajo najplemenitejše, brezmadežno proletarsko poreklo in sindikalno izkaznico, vam se pa rublja zdi škoda! V njihovi hiši se bo jedlo z zlatih krožnikov.

Rozalija Pavlovna vzdihne in začne nakupovati.

Bajan: Bom jaz nesel ... saj so lahki ... nikar se ne vznemirjajte ... za ta denar ...

Prodajalec igrač:

Plešoči ljudje iz baletnih ateljejev ...

---

³ Lillian (1896-1993) in Dorothy (1898-1968) Gish, ameriški filmski in gledališki igralki.

Prisipkin: Moje bodoče nasledstvene otroke bojo bojo morali vzgajat v prefinjeni maniri. Mislím! Privoščíte si, Rozalija Pavlovna.

Rozalija Pavlovna: Tovariš Prisipkin ...

Prisipkin: Ne kličíte me tovariš, državljanka, niste še stopili v sorodstvo s proletariatom.

Rozalija Pavlovna: Bodoči tovariš državljan Prisipkin, ampak za ta denar bi si komaj lahko petnajst ljudi obrilo brade, da o drobižu niti ne govorim – brki in ostalo. Kaj ko bi rajši kakšna dva zaboja piva za ohcet, a?

Prisipkin strogo: V moji hiši ...

Bajan: V njegovi hiši se bo jedlo z zlatih krožnikov. In ples brez konca in pivo v potokih, kot iz roga izobilja.

Rozalija Pavlovna nakupuje.

Bajan nalaga zavitke: Nikar se ne vznemirjajte, za ta denar.

Prodajalec gumbov:

Zaradi gumbov se ne spleča ženit!
Zaradi gumbov se ne spleča ločit!

Prisipkin: V naši rdeči družini ne bo nikakršnih meščanskih manir in neprijetnosti s hlačami. Mislím! Privoščíte si, Rozalija Pavlovna.

Bajan: Dokler nimate v rokah sindikalne izkaznice, ga nikar ne dražite, Rozalija Pavlovna.⁴ On je iz zmagovalnega razreda in golta vse na svoji poti, kot lava, in tudi hlače morajo biti pri tovarišu Skripkinu na zlatem krožniku.

---

⁴ V dvajsetih letih prejšnjega stoletja v Rusiji so bile državljanske pravice trgovcev, obrtnikov in njihovih zaposlenih deloma okrnjene. Člani sindikatov, torej pripadniki delavskega razreda, pa so seveda uživali ugodnosti vseh državljskih pravic.

Rozalija Pavlovna z vzdihom kupuje.

Bajan: Izvolite, jaz bom nesel ...

Prodajalec slanikov:

Najboljši državni slaniki!
Nepogrešljivi
pri vsaki vodki!

Rozalija Pavlovna odrine vse, boljše volje in glasno: Slanik, to pa že! To je pa ravno prava stvar za vajino ohcet! To si bom pa res privoščila! Gremo, monsieurji moški! Koliko pride tale kilogramček?

Prodajalec: Tale losos bo 2.60 za kilogram.

Rozalija Pavlovna: 2.60 za tole pretegnjeno sardino?

Prodajalec: Kaj vam je, madame, ubogih 2.60 za takega potencialnega jesetra!

Rozalija Pavlovna: 2.60 za tele marinirane kosti za steznik!

A slišíte to, tovariš Skripkin? Resnično ste imeli prav, ko ste ubili carja in pregnali gospoda Rjabušinskega!⁵ Uh, te barabe! Rajši bom poskrbela za svoje državljanske pravice in za **mojega** slanika v državnem sovjetskem **družbenem** marketu.

Bajan: Tukaj počakajva, tovariš Skripkin. Zakaj bi morali sodelovati v tem malomeščanskem neredu in kupovati slanika v takšnih diskutabilnih okoliščinah? Za vaših 15 rubljev in steklenico vodke vam bom organiziral ohcet najvišjega cenovnega razreda.

---

⁵ Pavel Rjabušinski (1871-1924), pripadnik ene najmočnejših podjetniško-industrialjskih dinastij v carski Rusiji.

☞ Skupina ježevcev se je nekega mrzlega zimskega dne zgnetla prav blizu skupaj; vzajemna toplota naj bi jih obvarovala tega, da bi zmrznili. Kmalu pa so občutili sosedove bodice in se zato spet oddaljili drug od drugega. Ko jih je nato potreba po toploti spet zbližala, se je ponovilo drugo zlo, tako da jih je premetavalo sem in tja med obema mukama, dokler niso našli zmerne toplote, v kateri so lahko še najbolj zdržali.

Arthur Schopenhauer

PARERGA UNA

PARALIPOMENA

Prisipkin: Tovariš Bajan, jaz zavračam vse te meščanske manire – kanarčke in podobno ... Jaz sem človek z vzvišenimi interesi ... V mojem interesu je omara z ogledali ...

Zoja Berjozkina se skoraj zaleti vanju, začudeno stopi nazaj in prisluhne.

Bajan: Ko bo vaše poročno slavlje ...

Prisipkin: Kaj blebetate? Kakšno ponočno sranje?

Bajan: Rekel sem slavlje. Tako se, tovariš Skripkin, v prelepah tujih jezikih imenuje vsaka, še posebej pa takšna slavnostna poročna gostija.

Prisipkin: A! No ja, no ja, no ja!

Bajan: No, torej, ko se bo slavlje razvnelo, vam bom zapel epitalám Hiména.⁶

Prisipkin: Pa kaj ti blebetaš? Kakšen erotogram plemena?

Bajan: Nikakršnega plemena, ampak epitalam boga Himena. To je bog ljubezni, ki so ga častili Grki, toda ne ti žolti, pozverinjeni pripadniki Venizelosa,⁷ ampak tisti stari, republikanski.

Prisipkin: Tovariš Bajan, za svoj denar zahtevam, da je ohcet rdeča in brez kakršnihkoli bogov! Razumeli?

Bajan: Kaj pa mislite, tovariš Skripkin, ne samo da sem razumel, ampak tudi s silovitostjo, kot bi se izrazil Plehanov, od marksistov odobrenega vizionarstva kot skozi barvito prizmo zaznavam vašo razredno, vzvišeno, prefinjeno in navdihujočo

---

⁶ Epitalam(ij) (gr.): svatovska pesem z željami za srečo mladoporočencema. Epitalam Himena iz opere *Neron* A. G. Rubinsteina (1829-1894) je bila ena najbolj priljubljenih točk takratnih koncertnih programov.

⁷ Eleutherios Venizelos (1864-1936), grški vodja liberalcev, večkratni predsednik vlade, najvplivnejši grški politik med obema vojnama.

slovesnost! ... Nevesta stopa iz kočije – rdeča nevesta ... čisto rdeča, očitno je zaripla; sprejme jo starešina, knjigovodja Jerikalov – on je, kot zanalašč, zavaljen možak, rdeč, apopleksičen –, in pripeljejo vaju rdeči svatje, vsa miza je prekrita z rdečo šunko in vse steklenice imajo rdeče zamaške.

Prisipkin občuteno: Mislim! Mislim!

Bajan: Rdeči gostje kričijo: »Poljub! Poljub!« in v tistem trenutku vam rdeča zdaj že soproga ponudi rdeča-rdeča usteca ...

Zoja ju razburjeno zagrabi za roko. Oba se otreseta njene roke, kot bi krcnila prah z rokava. Vanja! Kaj govori? Kaj blebeta ta butelj s kravato? Kakšna ohcet? Čigava ohcet?

Bajan: Sklenitev rdečega delavskega zakona med Elzeviro Davidovno Renesans in ...

Prisipkin:

Jaz, Zoja Vana, ljubim drugo, lepšo in postavnejšo, ki si prsi stiska sladkó pod oblekico plisirano.⁸

Zoja: Vanja! Kaj pa jaz? A potem to pomeni: pokavsalski in pozabil?

Prisipkin: odslovilno iztegne roko: Razšla sva se, kot dve ladji sred morjá ...⁹

Rozalija Pavlovna se preriva iz veleblagovnice in nad glavo vihti slanika: Kiti! Dudongi! Preprodajalcu slanikov. No, zdaj pa pokaži, no, zdaj pa primerjaj tvojega slanika!

Primerja: slanik preprodajalca je večji. Ploskne z rokami. Za rep večji!

---

⁸ Parafraza verzov iz pesmi *Svidenje* Ivana Molčanova. Na to pesem je Majakovski odgovoril s pesmijo *Pismo zavrženi ljubici* Molčanova.

⁹ Verz iz romane *Ladji*, ki jo je leta 1925 napisal in uglasbil B. A. Prozorovski.

Za kaj smo se pa borili, a, državljan Skripkin? Za kaj smo ubili presvetlega imperatorja in pregnali gospoda Rjabušinskega, a? Ta vaša sovjetska oblast bo še moja smrt ... Za rep, za en cel rep večji!

Bajan: Spoštovana Rozalija Pavlovna, kaj pa, če bi primerjali z nasprotnega konca – saj je vendar večji samo za glavico in kaj vam bo glavica, glavica je neužitna, odrežete jo in zavržete.

Rozalija Pavlovna: A ste ga slišali, kaj je prijavil? Glavico odrezat. Kar vam bomo odrezali glavico, tovariš Bajan, to ne bo ničesar zmanjšalo in nič stalo, če jo odrežem ribi, me pride pa deset kopejk na kilogram! No, ja! Gremo domov! Res nujno rabim profesionalno sindikalno izkaznico v družini, hčerka je v donosnem podjetju, to tudi ni mačji kašelj, na to ne smem pozabit ...

Zoja: Hotela sva živeti, hotela sva skupaj ustvarjati ... Torej je vse ...

Prisipkin: Državljanica! Najina ljubezen je likvidirana. Ne ovirajte svobodnega državljanskega čustva, ali pa bom poklical policijo.

Zoja se ga jokajoč oprime za rokav. Prisipkin se iztrga. Rozalija Pavlovna se postavi mednju in odvrže nakupljeno.

Rozalija Pavlovna: Kaj pa hoče ta kurba? Kaj se obešate na mojega zeta?

Zoja: On je moj!

Rozalija Pavlovna: A! Torej je napumpana! Plačala bom alimente, ampak še prej ji bom razbila gobec!

Policist: Državljan, zaključite ta sramotni prizor!

II.

Mladinski samski dom. Izumitelj sopiha in kolne. Mladenič se valja; na koncu postelje sedi Dekle. Očalar pride v sobo z nosom v knjigi. Ko se vrata odprejo, vidimo hodnik z vrati in lučmi.

Bosi mladenič: Kje so moji škornji? Spet so mi sunili škornje. A naj jih za čez noč odnesem na Kursko železniško na oddelek za hrambo prtljage, ali kaj?

Čistilec: Prisipkin je v njih odmarširal na srečanje s svojo velblodico. Vlekel jih je nase in zmerjal. To je zadnjikrat, je klel. Boste videli, zvečer se bom pojavil v prenovljenem slogu, ki bo bolj primeren mojemu novemu družbenemu statusu.

Bosonogi: Prasec.

Mladi delavec čisti: Še celo smeti okrog njega so postale nekam nobel, prefinjene. Prej, kaj? Pirovske flaše in glave slaničnikov, zdaj pa stekleničke kolonjske in celi kupi ovojnega papirja.

Dekle: Nehaj težiti, model si je kupil kravato, pa ga že zmerjate z MacDonaldom.⁹

Mladenič: Z MacDonaldom, ja! Ne gre za kravato, gre za to, da ni kravata privezana nanj, ampak on na kravato. Celotno razmišljati je nehal – sploh si ne upa migniti z glavo.

Čistilec: Luknje kamuflira s šminko; mudilo se mu je, zagledal je luknjo na štumfu, in si mimogrede pobarval nogo s črnim svinčnikom.

Mladenič: Saj ima že brez svinčnika črne.

---

¹⁰ James Ramsay MacDonald (1866-1937), eden od ustanoviteljev in vodij neodvisne delavske stranke (1893), vodja Nacionalne laburistične stranke (1931), večkratni britanski premier. Nasprotnik marksizma in razrednega boja.

Izumitelj: Ampak mogoče ne na tistem mestu črne. Moral bi si preobleč nogavice.

Čistilec: Tipična izumiteljska izjava. Glej, da boš prijavil patent. Pazi, da ti ne izmaknejo ideje. *Potegne s cunjo po mizici in prekucne škatlo, iz katere se na vse strani razletijo vabila za poroko. Začne jih pobirati, jih podrži pod luč in se začne smejeti, z roko pa vabi kolege.*

Vsi berejo in ponavljajo: Pierre Skripkin, Pierre Skripkin!

Izumitelj: Ta je samemu sebi izumil priimek. Prisipkin. Res, kaj pa je to, Prisipkin? Za kaj Prisipkin? Komu na čast Prisipkin? Ampak Pierre Skripkin – to pa že ni več priimek, to je romanca.

Dekle zasanjano: Ampak saj je res. Skripkin se sliši zelo elegantno in vabljivo. Vi se tukaj režite, on pa mogoče začanja s hišno kulturno revolucijo.

Mladenič: Kar se ksihta tiče, je že presegel Puškina. Pušča si zalisce, tako bujne, da kar vihrajo za njim, niti umiva se ne več, da jih ne bi razmršil.

Dekle: Harry Piel¹¹ ima tudi takšen imidž, čez cel obraz.

Izumitelj: Torej ga kot vzornik izobražuje glede kosmatosti.

Mladenič: Samo iz česa pri našem gospodu vzorniku lahko rastejo vse te dlake: glave praktično sploh nima, kodrov pa, da se spotika čeznje; a taki primerki uspevajo zaradi vlage, ali kaj?

Mladenič s knjigo: Neee. On je pisatelj. Ne vem sicer, kaj je napisal, vem pa, da je slaven! V *Večjorki* so trikrat pisali

---

¹¹ Harry Piel (1893-1963), s pravim imenom Hubert Avgust Piel, nemški filmski igralec, med drugim zelo priljubljen zaradi vlog v pustolovskih filmih in salonskih komedijah.

o njem: napisali so, da je verze Apuhtina¹² prodajal za svoje, on pa je bil grozno užaljen in je napisal ugovor. Vi ste bedaki, je napisal, vse ste narobe razumeli, to sem napisal v duhu Nadsona.¹³ Ne vem, kdo ima prav. Tiskajo ga rajši ne več, je pa zdaj zelo slaven in poučuje mladino. Ene verze, druge ples, tretje petje, četrte kar nekaj ... samo da je denar.

Mladenič z metlo: To se za delavca ne spodobi, žulje s šminko prikrivat.

Ključavničar, netrezen, vstopi sredi replike, umije si roke in se obrne.

Ključavničar: On nima z delavci nobene zveze, danes sem videl njegove račune, oženil se bo z neko punco, frizerjevo hčerko – gospodična je blagajničarka, gospodična je manikerka. Od zdaj naprej mu bo nohte strigla mademoiselle Elzevira Renesans.

Izumitelj: Renesansa – to je eno tako obdobje.

Ključavničar: Za obdobje ne bi vedel, geštel ima pa uporaben. Računovodji je za hitrejši obračun kazal fotko;

Res je mila, res je čudo – samih jošk je za dva puda.

Bosonogi: Dobro si je postlal!

Dekle: Aha! Smo mogoče ljubosumni?

Bosonogi: Kaj pa še, ko bom postal tehnični direktor in

---

¹² Aleksej Nikolajevič Apuhtin (1841-1893), ruski pesnik, pisatelj in kritik, predstavnik postromantičnega svetobolja.

¹³ Semjon Jakovljevič Nadson (1862-1887), ruski pesnik judovskega rodu, pred revolucijo izredno priljubljen med vsemi generacijami in družbenimi sloji.

ko bom uvedel vsakodnevno prisotnost škornjev, si bom tudi jaz privoščil udobno gnezdece.

Ključavničar: A veš, kaj ti polagam na srce: predvsem si uvedi zavese. Ko jih razgrneš, dobiš razgled. Ko jih zagrneš, dobiš pa podkupnino. Samo garat je dolgočasno, bolj veselo se je basat s piško. A imam prav? Tudi na fronti so se taki tipi plazili zadaj, da bi si lahko dobro postlali, ampak smo jih mi znali motivirati. No, pejt že!

Bosonogi: Saj grem, saj grem! Ti si pa nikar ne domišljaj, da si nekakšen Karl Liebknecht.¹⁴ Če bi iz okna z nageljčki dobil vabilo, se najbrž tudi ti ne bi branil ... Ti junak!

Ključavničar: Nikamor ne bom šel. A misliš, da so mi te smeti in ta smrad všeč? Ne. Lejte, nas je veliko. Za vse nas je nemogoče nabrat zadosti obrtniških hčerkic. Sezidali bomo domove in takoj premaknili ... vse, takoj. Ampak jaz ne bom prilezel iz tega strelskega jarka z belo zastavo v roki.

Bosonogi: Strelski jarki – pa kje ti živiš. Nismo več leta devetnajst. Ljudje bi radi živeli svoje življenje.

Ključavničar: Zakaj pa ne strelski jarki?

Bosonogi: Težiš!

Ključavničar: Zajedavci so povsod, kolikor hočeš.

Bosonogi: Težiš!

Ključavničar: Streljajo pa z neslišnim smodnikom.

Bosonogi: Težiš!

---

¹⁴ Karl Liebknecht (1871-1919), eden nemških proletarskih vodij in ustanovitelj Komunistične partije. Ubit v atentatu.

Ključavničar: Prisipkina so zadeli naravnost v polno, nima več šans.

Vstopi Prisipkin v novih lakastih čevljih, v iztegnjeni roki za vezalke drži stare ponošene čevlje in ji vrže Bosonogemu. Bajan z nakupi. Odrine omahujočega Ključavničarja stran od Skripkina.

Bajan: Nikar, tovariš Skripkin, se ne ozirajte na to grobo poplesovanje, da vam ne bi morebiti pokvarilo vašega nežno brstečega dobrega okusa.

Prebivalci doma se odmaknejo.

Ključavničar: Nehaj mu že nekam lest! Boš pregloboko zlezel pa ne boš več mogel ven.

Bajan: Razumem vas, tovariš Skripkin: zelo težko je, dobesedno nemogoče, vaši nežni duši v njihovi surovi družbi. Še za eno lekcijo poskusite zadržati potrpljenje. Prvi fokstrot po sklenitvi zakona je najpomembnejši korak v življenju. Vtis, ki ga bo pustil, bo za vse življenje. No, zavrtite se z namišljeno damo. Zakaj ste leseni kot na prvomajski paradi?

Prisipkin: Tovariš Bajan, samo čevlje sezujem: kot prvo, me žulijo, kot drugo, pošvedral jih bom.

Bajan: Tako, tako! Dobro, dobro, s tihim korakom, kot da bi se v mesečni noči zasanjani in melanholični vračali iz pivnice. Dobro, dobro! Nikar ne migajte s spodnjim delom života, ne držite karjole, ampak mademoiselle. Kje je roka? Nizko roka!

Prisipkin položi roko na namišljeno ramo: Ne morem objemat zraka.

Bajan: Potem pa, tovariš Prisipkin, z lahkotnim gibom locirajte njen nedrček in, kot da bi si zaželeli malce oddiha, palec zataknite za naramnico, dama se bo počutila prijetno, vam pa bo lažje in boste lahko razmišljali o drugi roki. Zakaj ste začeli skomigati z rameni? Zdaj ste izvolili prikazati ljudsko gesto, poskočnico, popolnoma drug ples, ne pa fokstrot.

Prisipkin: Ne. To sem se samo ... mimogrede popraskal.

Bajan: Ampak to se ne spodobi tako, tovariš Prisipkin! Če se vam med vašim plesnim navdihom pripeti takšno naključje, zatisnite oči, kot da ste ljubosumni na damo, v španski maniri odskočite k zidu in se hitro podrgnite ob kakšen kip (v elegantnem okolju, v katerem se boste gibali, je umetniških kipov in dragocenih vaz povsod do vraga, na vsakem koraku). Popraskajte se, potem se zdrznite, zabliskajte z očmi in recite: »Spregledal sem vas, spletkarka, igrate se z mano ... pa vendar ...« in se ponovno prepustite plesu, kot da se polagoma ohlajate in umirjate.

Prisipkin: A tako?

Bajan: Bravo! Odlično! Nadarjeni ste, tovariš Prisipkin! V teh razmerah buržoaznega okolja in hkratne graditve socializma se nikakor ne morete razcveteti. Kaj je mar naša Srednja kozja pot dostojno prizorišče za vas? Vam je potrebna svetovna revolucija, vi potrebujete izhod v Evropo, zgolj chamberlaine¹⁵ in poincaréje¹⁶ morate streti, pa se bosta tako Moulin Rouge kot Panteon navduševala nad fizično lepoto vašega gibanja. To si zapomnite, to ohranite! Prečudovito! Zdaj grem. Tiste svate je treba imeti neprestano pred očmi, do svadbe jim dovolim kozarček in niti kaplje več, ko pa bodo oddelali svoje, pa zaradi mene lahko tudi cel sod. Au revoir. *Odide in za vrati zavpije.* Ne nosite dveh kravat naenkrat, predvsem ne raznobarnih, in zapišite si za uho: pod tvidastim suknjičem se ne nosi poškrabljenе srajce!

Prisipkin pregleduje nakupljeno.

---

¹⁵ Neville Chamberlain (1869-1940), britanski premier med letoma 1937-40, glede vzpona nacistične Nemčije zagovornik politike popuščanja.

¹⁶ Raymond Poincaré (1860-1934), predsednik Francije med letoma 1913-20, zagovornik intervencije proti sovjetski Rusiji.

Mladenič: Vanka, nehaj s to maškarado, zakaj hočeš delat pajaca iz sebe?

Prisipkin: Te en kurc briga, spoštovani tovariš! Za kaj sem se pa boril? Za lepo življenje sem se boril. In zdaj ga imam tik pred sabo: in žena in hiša in družabne spretnosti. Jaz znam svoje dolgove vselej poravnat, če je treba. Kdor se je boril, ima tudi pravico, da se spočije zraven mirne rečice.¹⁷ Mislim! In ni izključeno, da s svojim blagostanjem povzdigujem celotni svoj razred. Mislim!

Ključavničar:

Borec! Suvorov!¹⁸ Pravilno!
Hodil sem po vrhovih,
hodil sem po nižinah,
gradil sem most v socializem,
nisem ga zgrádil,
utrudil sem se
in se usedel poleg mósta.
Travnica prerasča most.
Prek mostú gredo ovčice.
Mi bi se samo
radi
spočili
zraven mirne rečice.

Nekaj takega, kaj?

Prisipkin: Pejt ti nekam! Pusti me pri miru s tvojimi grobimi agitkami ... Mislim! *Usede se na posteljo in popeva ob spremljavi kitare.*

---

¹⁷ Parafraza verzov iz pesmi I. Molčanova *Svidenje*.

¹⁸ Aleksander Vasiljevič Suvorov (1729-1800), ruski vojskovodja z vzdevkom General brez izgubljene bitke.

☞ *Množica je za posameznika videti neomejeno močna in nepremagljivo nevarna.*

Sigmund Freud
MNOŽIČNA
PSIHOLOGIJA IN
ANALIZA JAZA

☞ *Proti nekaterim besedam in formulam se z razumom in argumenti ne moreš bojevati. Pobožno jih izrečeš pred množico in že se na licih začrta spoštovanje in glave se sklonijo.*

Gustave Le Bon
PSIHOLOGIJA MNOŽIC

Na ulici Lunačarskega
se spomnim starega doma,
široko prečudno stopnišče
in čudovita okna ima.¹⁹

Strel. Planejo k vratom.

Mladenič izza vrat: Zoja Berjozkina se je ustrelila!

Vsi se nagnetejo k vratom.

Uh, v partijski celici bo dobila resen ukor za to!

Glasovi: Hitro ...
Hitro ...
Prvo ...
Prvo ...

Glas: Prva! Prvo! Kaj? Ustrelila! V prsi. Skozinskoz. Srednja kozja 16.

Ključavničar: Da se gre zaradi tebe, ti smrduh lasati, taka baba ubit! Marš! Zagrabi Prisipkina za ovratnik in ga vrže skozi vrata. Za njim pa še njegove stvari.

Čistilec priteče z zdravnikom, prestreže Prisipkina, ga postavi na noge in mu poda padli klobuk: Ti, dečko, se pa res v skokih odmikaš od svojega razreda.

Prisipkin odhaja in vpije: Taksi, ulica Lunačarskega 17! S prtljago!

---

¹⁹ Parafraza prvih verzov iz popevke po pesmi Zapornica J. Polanskega.

III.

Velik frizerski salon. Na stenah ogledala. Pred njimi papirnate cvetlice. Na stolah steklenice. Levo na prizorišču klavir z odprtim pokrovom, desno peč, iz katere so napeljane cevi po vsem prostoru. Sredi salona okrogla miza za poročno gostijo. Za mizo: Pierre Skripkin, Elzevira Renesans, po dva svata in svatinji, mamica in očka Renesans. Starešina knjigovodja in Družica starešine. Oleg Bajan se je namestil na sredini, s hrbtom proti občinstvu.

Elzevira: Bomo začeli, Skripočka?

Skripkin: Ne še.

Pavza.

Elzevira: Skripočka, a bomo začeli?

Skripkin: Ne še. Hočem se poročiti v organiziranem redu in ob prisotnosti častnih gostov, še posebej v prisotnosti osebe sekretarja zarkoma, velecenjenega tovariša Lasalčenka ...²⁰ Mislim!

Gost plane v sobo: Spoštovana mladoporočenca, lepo prosim, oprostita za zamudo, ampak pooblastili so me, da vama predam čestitke k poroki od našega spoštovanega vodje, tovariša Lasalčenka. Jutri, je rekel, lahko magari v cerkev, ampak danes, je rekel, ne morem prit. Danes, je rekel, je partijski dan in rad ali nerad moram posvetit svojo prisotnost partijski celici, je rekel. Kar lotimo se, kako bi rekel, tekočih zadev.

Prisipkin: Razglašam svadbo za odprto.

---

²⁰ Ironična izpeljava priimka nemškega socialista Ferdinanda Lassalleja (1825-1864), ustanovitelja in predsednika Splošne nemške delavske zveze, ki je nasprotoval sindikatom, stavkam in kmečkemu gibanju.

Rozalija Pavlova: Tovariši in monsieurji, jejte, lepo prosim. Kje boste danes našli tako svinjino? Tole šunko sem kupila pred tremi leti, če bi se slučajno začela vojna z Grčijo ali s Poljsko. Ja ... vojne še ni, meso se pa počasi kvari. Jejte, monsieurji.

Vsi dvignijo kozarce in čaše: Poljub! Poljub!

Elzevira in Pierre se poljubita.

Poljub! Braaaavo!

Elzevira se ovija okoli Pierra. Pierre poljublja počasi in z občutkom razrednega dostojanstva.

Starešina – knjigovodja: Bethovena! Šakespirja! ... Prosim za izvedbo enega od njih. Mi že vemo, zakaj vsak dan slavimo vaš jubilej!

Vlečejo klavir.

Glasovi: Pazljivo, kot v rokavicah! Uh, koliko tipk, same tipke. Bi udaril, kaj?

Prisipkin: Ne poškodujte nog mojega klavirja.

Bajan majavo vstane in vrže kozarec ob tla: Srečen sem, tako zelo srečen, ko gledam ta lepi vrhunec na poti tovariša Skripkina v trenutnem izseku časa, polnega borbe. Res je, da je na tej poti izgubil svojo dragoceno sindikalno izkaznico, vendar je po drugi strani pridobil mnogo izkaznic ekonomske dobrobiti. Posrečilo se nam je pobotati in povezati naša razredna in vsa druga nasprotja, in oboroženi z marksističnim uvidom v tem dejstvu ne morejo ne zaslutiti, če naj se tako izrazim, kot v ogledalu prihodnosti, bodoče sreče človeštva, ki jo preprosto ljudstvo naziva socializem.

Vsi: Zdravica! Zdravica!

Elzevira in Skripkin se poljubita.

Bajan: S kakšnimi orjaškimi koraki stopamo naprej po poti izgradnje naše družine! Ali smo mar takrat, ko smo skupaj umirali pod Perekopom, in nekateri so tudi dejansko umrli, ali smo takrat mogli predvideti, da se bodo tiste vrtnice razcvetale in nam dehtele že v dotičnem izseku časa? In ko smo ječali pod jarmom samodržstva, ali bi celo naša velika učitelja Marx in Engels mogla sanjavo predvideti ali predvidljivo sanjati, da bomo z vezmi Himena povezali nepriznано, toda veličastno delavstvo z zrušenim, toda očarljivim kapitalom?

Vsi: Zdravica! Zdravica!

Bajan: Cenjeni državljani! Lepota je gibalo napredka! Kaj bi bil jaz v vlogi preprostega delavca? Pivec – in čisto nič več. In kaj bi jaz zmogel v vlogi Pivca? Jecljati! In čisto nič več! Toda v vlogi Bajana – vse, kar hočete! Na primer:

Oleg Bajan,
od sreče pijan.

In tako sem zdaj tukaj Oleg Bajan in uživam, kot enakopraven družbeni element, vse blagodatni kulture in se lahko izražam – hočem reči, ne, izražati se ne morem, lahko pa se pogovarjam, in to celo kot starodavni Grki: »Elzevira Skripkina, podajte nam marinirane ribe.« In celotna država mi lahko odpeva kot svojevrsten trubadur:
Za osvežitev vašega grla,
za lepoto in za nego,
rep slanika in čašo vodke
zdaj ponujamo Olegu.

Vsi: Bravo! Hura! Zdravico!

Bajan: Lepota je mati ...

Svat *ga mrko prekine*: Mati! Kdo je rekel »mati«? Prosim, da se ne kvanta pred mladoporočencema!

Svata utišajo.

Vsi: Bethovena! Kamarinskega!

Porivajo Bajana h klavirju.

Bajan: Pred magistratom so tramvaji,
tam se obhaja rdeča poroka ...

Vsi *pritegnejo*: ... ženinu iz kombinezona
kuka sindikalna izkaznica!²¹

Knjigovodja: Razumem! Že razumem! To pomeni:
Bodi zdrav, Oleg Bajančik,
ti kodrolasi jagenjček ...

Frizer *z vilico sili v Družico starešine*: Ne, madame, tapravih trajn
zdaj, po revoluciji, ni več. Chignon bouclé se dela tako ...
Zagrabiš pramen, *Obrača vilice*. ga segreješ na blagem ognju á
l' étoile *Porine vilice v ogenj v peči*. in ga oblikuješ na temenu
kot nekakšen lasni soufflé.

Družica: Vi žalite mojo čast, moja čast matere in ženske ... Nehajte
... Kuzlin sin!!!

Svat: Kdo je rekel »kuzlin sin«? Prosim, da se ne kvanta pred
mladoporočencema!

*Knjigovodja opotekaje pripleše mednje, prepeva in poskuša zasukati
ročico blagajne, s katero se vrti kot z lajno.*

Elzevira *Bajanu*: Oh! Zaigrajte, oh! Valček »Dolgočasenje

---

²¹ Parafraza verzov iz popevke *Pred cerkvijo stoje kočije* ...

Makarova z *Vero Holodnojo*²². Oh, to je tako charmant, oh, to
je preprosto petit isoair ...

Svat *oborožen s kitaro*: Kdo je rekel »pisoar«? Prosim, pred
mladoporočencema ...

Bajan dvigne pokrov in se nagne nad klaviaturo.

Svat *pozorno opazuje, grozeče*: Zakaj pa igraš samo po črnih tipkah?
Se pravi, za proletariat polovično, za buržoazijo pa po vseh, ha?

Bajan: Kaj vam je, državljani? Saj sem na bele tipke še posebej pozoren.

Svat: Torej ponovno potrjuješ, da so bele tipke boljše? Igraj po vseh!

Bajan: Saj igram po vseh!

Svat: Torej skupaj z belimi, oportunist?

Bajan: Tovariš ... ampak to je ... c-dur.

Svat: Kdo je rekel »peder«? Pred mladoporočencema. Mislim!!!
Mahne s kitaro po glavi.

*Frizer navija na vilice Družičine lase. Prisipkin odrine
Knjigovodjo od žene.*

Prisipkin: Kaj pa vi porivate slanika v joške moje žene? To ni
nobena topla greda, ampak dekolte, in vi nimate nobene
krizanteme, ampak marinirano ribo.

Knjigovodja: A vi ste nas pa z lososom pogostili, kaj? Pogostili?
Ane? Sami pa zmerjate, ane?

---

²² Parafraza naslova romane *Ljubezen Makarova do Vere Holodnoje*. Valček. avtorja številnih romanc Saše Makarova.

Med prerivanjem prekucnejo vnetljivo nevesto na peč, peč se prevrne,
plameni, dim.

Kriki: Gori! Kdo je rekel »gori«? Požar? Lososa ... Na magistratu
so tramvaji ...

IV.

V smolnato črni noči na gasilski čeladi odsevajo plameni bližnjega
požara. Poveljnik gasilcev je sam. Gasilci prihajajo, poročajo in
spet odhajajo.

Prvi gasilec: Neobvladljivo, tovariš poveljnik! Dve uri nas ni
nobeden poklical! Žolne pijane! Gori kot skladišče smodnika.
Odide.

Poveljnik: Zakaj pa ne bi gorelo. Trohnoba in špirit.

Drugi gasilec: Ponehuj, voda počasi začenja zmrzovati. Klet smo
zalili, da je pravo drsališče. Odide.

Poveljnik: Ste našli trupla?

Tretji gasilec: Enega smo naložili, ves je polomljen. Očitno ga je
tram. Naravnost v mrtvašnico. Odide.

Četrti gasilec: Naložili ... eno zoglenelo truplo neugotovljivega
spola z vilicami v glavi.

Prvi gasilec: Pod pečjo smo našli bivšo žensko z žičnatimi ostanki
venčka na temenu lobanje.

Tretji gasilec: Odkrili smo neznano truplo predvojne konstitucije

z blagajno v rokah – očitno je bil v času življenja tat.

Drugi gasilec: Nobeden ni ostal živ. Med trupli eno manjka, in ker
ga ne moremo najti, domnevamo, da je zgorelo do zadnje dlake.

Prvi gasilec: Kakšna razsvetljava! Čisto kot v gledališču, samo da
so vsi nastopajoči zgoreli.

Tretji gasilec: S poroke jih je peljala kočija,
kočija s križem rdečim.²³

Trobentač skliče gasilce. Postrojijo se. Odmarširajo skozi gledališče
in skandirajo:

Tovariši in državljani,
vodka je strup.
Pijanci
lahko republiko
za prazen nič zažgo!
Če živite s kamini
ali pa z gorilniki,
zažgali boste dom
in zgoreli sami!
Slučajni spanec –
vzrok požarov,
pred spanjem
ne berite
Nadsona in Žarova.²⁴

²³ Ponovno parafraza popevke *Pred cerkvijo* ...

²⁴ A. A. Žarov (1904-1960), sovjetski pesnik.

V.

Orjaška sejna dvorana, sedeži se kot v amfiteatru vzdigujejo do stropa. Namesto človeških glasov so nameščeni lijakasti radijski zvočniki, zraven je nekaj mehaničnih rok, ki brezdelno visijo. Nad vsakim zvočnikom so raznobarvne lučke, čisto pod stropom zaslon. Na sredini: govorniški pult z mikrofonom. Ob straneh pulta stikala in regulatorji glasov in luči. Dva tehnika – Stari in Mladi – opravljata svoje delo v temni dvorani.

Stari z razmršenim pernatim omelom čisti prah z zvočnikov: Danes bo pomembno glasovanje. Namaži z oljem in preveri glasovalni aparat poljedelskih regij. Zadnjič je prišlo do zastoja. Med glasovanjem je škripalo.

Mladi: Poljedelskih? Okej. Tiste za osrednje regije bom samo naoljil. In z jelenovinasto krpico bom zdrgnil grla smolenskih aparatov. Prejšnji teden so bili spet hripavi. Treba bi bilo pogledat pod roke delovnemu osebju v prestolnicah, ampak se kar naprej izmikajo: desna se oklepa leve.

Stari: Uralska industrijska je pripravljena. Vključiva kursko metalurško, tam so montirali nov aparat za dvainšestdeset tisoč glasov druge izmene elektrarne Zaporožje. Z njimi je lahko povezava brez problemov.

Mladi: Se ti še spomniš, kako je bilo prej? Po mojem je bilo komično.

Stari: Enkrat me je mama prinesla na zasedanje, v naročju. Malo ljudi je bilo – tisoč primerkov se je zbralo, sedijo kot muhe na dreku in poslušajo. Šlo je za nek važen in zapleten predlog, sprejet je bil z enim glasom razlike. Mama je bila proti, ampak ni mogla glasovat, ker je mene držala v rokah.

Mladi: Ja, valda. Amaterji.

Stari: Prej takle aparat ne bi bil uporaben. Dogajalo se je, da je

moral poslanec **prvi** vzdignit roko, da bi ga sploh opazili, in tako jo je tiščal pod nos predsedujočemu, skoraj v nosnice mu jo je porinil in samo tega mu je bilo žal, da ni kot kakšen star indijski bog z šestimi ali dvanajstimi rokami, da bi z vsemi naenkrat glasoval. Veliko se jih je pa tudi izmuznilo. Za enega so govorili, da je neko važno diskusijo od začetka do konca prečepel na stranišču – tako se je bal glasovat. Menda da se je zamislil, v resnici si je pa reševal poslansko kožo.

Mladi: Se je izvlekel?

Stari: Ja, se je. Samo prekvalificirali so ga. Ko so videli, kako je navezan na stranišče, so ga imenovali za nadzornika toaletnih potrebščin. Si končal?

Mladi: Ja, sem.

Spustita se na dno k upravljalnim pultom in kablom. Moški z očali in kozjo bradico odrine vrata, odločno zakoraka k pultu in, s hrbtom proti občinstvu, dvigne roke.

Govornik: Vključite hkrati vse regije Federacije!

Stari in mladi: Vključeno!

Naenkrat zagorijo vse rdeče, zelene in modre lučke v dvorani.

Govornik: Halo! Halo! Govori predsednik Inštituta za vstajenje ljudi. Vprašanje, poslano s telegramom, je pretehtano, preprosto in razumljivo. Na križišču 62. ulice in 17. avenije v nekdanjem Tambovu je delovna skupina, ki je izkopavala temelje, v globini sedmih metrov naletela na zaledenelo klet, zasuto z ruševinami. Sredi ledu tega fenomena so zaznali silhueto človeškega bitja. Inštitut sodi, da je vstajenje individuuma, ki je zamrznil pred petdesetimi leti, mogoče.

Usklajujem razhajanja v mnenjih.

Inštitut sodi, da mora biti življenje vsakega delavca izkoriščeno do poslednje sekunde.

Rentgen je pokazal, da se na rokah bitja nahajajo žulji, ki so bili pred pol stoletja dokaz za delavsko življenje. Ob tej priložnosti bi rad poudaril, da je po vojnah, ki so vihrale po svetu, po državljanskih vojnah, ki so povzročile nastanek Svetovne federacije Zemlje, z dekretom, sprejetim 7. novembra 1965, človeško življenje nedotakljivo. Hkrati bi rad vašo pozornost usmeril na izjavo epidemološkega oddelka, ki je izrazil bojazen pred možnostjo razširitve bakterij, bivajočih v bivšem bitju bivše Rusije. S popolnim zavedanjem odgovornosti začejam glasovanje o rešitvi vprašanja. Tovariši, ne pozabite, ne pozabite in še enkrat, ne pozabite:

Glasovali
bomo o
človeškem življenju!

Luči potemnijo, predirljiv pisk, na zaslonu se pojavi izjava, ki jo Govornik glasno ponovi.

»V imenu raziskovanja delovnih navad svetovnega delavstva, v imenu nazornega primerjalnega raziskovanja bivanja zahtevamo vstajenje.«

Glasovi iz polovice zvočnikov: »Pravilno, glasujemo za!«, nekaj glasov: »Dol!« Glasovi v hipu utihnejo. Zaslon potemni. Ponoven pisk, pojavi se nov napis. Govornik bere:

»Resolucija sanitarno-varstvenih oddelkov metalurških in kemičnih zavodov Donskega bazena. V izogib nevarnosti širitve bakterij priliznjenosti in nastopaštva, značilnih za leto devetindvajset, zahtevamo, da eksponat ostane v zamrznjeni obliki.«

Glasovi iz zvočnikov: »Dol!«, posamični vzkliki: »Pravilno!«

Še kakšna resolucija ali amandma?

Zasveti se tretji zaslon, Govornik bere:

»Poljedelske regije iz Sibirije zaradi olajšave možnosti prisostvovanja čim večjih množic zainteresiranih prosijo, naj se vstajenje izvrši jeseni, po zaključku kmečkih opravil.«

Velika večina glasov-zvočnikov: »Dol!«, »Zavrnjeno!« Luči ponovno zasvetijo.

Začenjamo z glasovanjem: kdor je za prvo resolucijo, naj prosim dvigne roko!

Dvigne se velika večina mehaničnih rok.

Sprejeto! Kdo je za sibirski amandma?

Dvigneta se dve osamljeni roki.

Svet Federacije je odločil: »Vsta-jen-je!«

Vpitje iz vseh zvočnikov: »Hura!« Glasovi utihnejo.

Zasedanje je končano!

Skozi dvoje vrat planejo reporterji. Govornik se preriva skozi in veselo ponavlja na vse strani:

Vstajenje! Vstajenje!! Vstajenje!!!

Reporterji vlečejo iz žepov mikrofona in vpijejo.

Prvi reporter: Halo!!! Valovna 472 in pol ... Čukotske novice ... Vstajenje!

Drugi reporter: Halo! Halo!!! Valovna 376 ... Večernaja Pravda Vitebsk ... Vstajenje!

☞ *Prav vsi nekdanji časi
bili so boljši.*

Jorge Manrique
(1440-1479)

☞ *Ugovor čredi pomeni
ločitev od nje in se
mu zato tesnobno
ogibamo. Čreda pa
odklanja vse novo,
neprivajeno.*

Sigmund Freud
MNOŽIČNA
PSIHOLOGIJA
IN ANALIZA JAZA

Tretji reporter: Halo! Halo! Halo! Valovna 211 ... *Varšavska Komsomol'skaja Pravda* ... Vstajenje!

Četrty reporter: *Armavirski literarni ponedeljek*, halo! Halo!

Peti reporter: Halo! Halo! Halo! Valovna 44 ... *Izvestija Čikaškega sovjeta* ... Vstajenje!

Šesti reporter: Halo! Halo! Halo! Valovna 115 metrov ... *Rimska Krasnaja gazeta* ... Vstajenje!

Sedmi reporter: Halo! Halo! Halo! Valovna 78 ... *Šanghajska revščina* ... Vstajenje!

Osmi reporter: Halo! Halo! Halo! Valovna 220 ... *Madridska kmečka zveza* ... Vstajenje!

Deveti reporter: Halo! Halo! Halo! *Kabulski pionir* ... Vstajenje!

V dvorano vderejo novinarji z zaključenimi separati.

Prvi novinar: Odtaliti
ali ne odtaliti?
Uvodniki v verzih in prozi!

Drugi novinar: Svetovna anketa
o najvažnejši temi –
o možnosti izbruha
epidemije lizunstva!

Tretji novinar: Članki o starodavnih
kitarah in baladah
in o drugih
možnostih
poneumljanja množic.

Četrty novinar: Zadnje novice! Intervju! Intervju!

Peti novinar: Znanstveni vestnik,
nikar se ne ustrašit!
Kompletiran seznam
tako imenovanih kletvic!

Šesti novinar: Zadnji radio!

Sedmi novinar: Teoretična obdelava
zgodovinskega vprašanja:
Ali lahko
cigareta
ubije slona?

Osmi novinar: Žalostno do solz,
komično do kólik:
razlaga
besede »alkoholik«!

VI.

Polprosojna dvokrilna steklena vrata, skozi steklo se svetlikajo kovinski deli medicinskih naprav. Spredaj stari Profesor in starejša asistentka, ki je ohranila značilne poteze Zoje Berjozkine. Oba v belem, v zdravniških uniformah.

Zoja Berjozkina: Tovariš profesor, rotim vas, ne izvajajte tega eksperimenta. Tovariš profesor, spet bo vse totalno bedno ...

Profesor: Tovarišica Berjozkina, začeli ste se izgubljeni v spominih in govorite popolnoma nerazumljiv jezik. Veliki slovar umrlih besed. Kaj je to »bedno«? Lista po slovarju. Bedno ... bedno ... birokracija, bogoiskateljstvo, bobovci, boemi, Bulgakov ...²⁵

---

²⁵ Mihail Afanasjevič Bulgakov (1891-1940); njegovo dramo *Dnevi Turbinih* je Majakovski sprejel zelo negativno in ji celo posvetil pesem *Podoba razrednega sovražnika*.

bedno – stanje, povzročeno z aktivnostjo ljudi, ki hočejo blokirati vsako vrsto aktivnosti ...

Zoja Berjokkina: Ta njegova »aktivnost« mi je pred petdesetimi leti skoraj uničila življenje. Prignal me je celo do ... poskusa samomora.

Profesor: Samomor? Kaj je to »samomor«? *Lista po slovarju.* Samooboževanje, samodržstvo, samoreklamiranje, samopomoč ... Našel sem, »samomor«. *Začudeno.* Vi ste streljali v samo sebe? Ovadba? Sodišče? Rabsodba?

Zoja Berjokkina: Ne ... jaz sama.

Profesor: Sami? Zaradi nepazljivosti?

Zoja Berjokkina: Ne ... Zaradi ljubezni.

Profesor: Dajte no. Zaradi ljubezni navadno gradijo mostove in rojevajo otroke ... vi pa ... Da! Da! Da!

Zoja Berjokkina: Razrešite me, jaz, iskreno vam povem, tega ne bom zdržala.

Profesor: Ampak to je pa zares ... kakor ste sami rekli ... bedno. Da! Da! Da! Da! Bedno. Družba vam omogoči razkritje vseh potlačenih čustev, ki tlijo v vas, da bi odmrznjenemu subjektu maksimalno olajšali šok prehoda čez petdeset anabioznih let. Da! Da! Da! Da! Vaša prisotnost je nadvse pomembna. Zelo sem vesel, da so vas našli in pripeljali. On – to je on! In vi – vi ste ona! Povejte, so bile njegove trepalnice zelo tanke? Da se ne bi slučajno polomile pri hitrem odmrzovanju.

Zoja Berjokkina: Tovariš profesor, kako bi si zapomnila trepalnice, to je bilo pred petdesetimi leti ...

Profesor: Kako? Pred petdesetimi leti? To je včeraj! Kako pa sem si

jaz zapomnil barvo dlake na repu mastodonta izpred pol milijona let? Da! Da! Da! Pa se spomnite vsaj tega, ali je silovito širil nosnice pri vdihu in v stanju razburjenosti?

Zoja Berjokkina: Tovariš profesor, kako naj se tega spomnim? Že trideset let nobeden več ne širi nosnic v takšnih primerih.

Profesor: Tako! Tako! Tako! Pa ste morda vsaj seznanjeni glede obsega njegovega želodca in jeter, zaradi možnosti izločanja morebitno vsebovanega žganja in vodke, ki bi lahko eksplodirala pri stiku z neizogibno visoko napetostjo?

Zoja Berjokkina: Zares ne vem, kako bi si to lahko zapomnila, tovariš profesor. Zdi se mi sicer, da je imel nekaj trebuha ...

Profesor: Ah, vi se ničesar ne spomnite, tovarišica Berjokkina! Mi vsaj lahko poveste, ali je bil strasten?

Zoja Berjokkina: Ne vem ... mogoče, ampak ... ne z mano.

Profesor: Tako! Tako! Tako! Bojim se, da ga bomo mi sicer odmrznili, zamrznili ste ga pa pravzaprav vi. Da! Da! Da! ... No, začnimo.

Pritisne na gumb, steklena vrata se tiho razprejo. Na sredini na operacijski mizi leži bleščeč, kromiran zaboj človeške velikosti. Nani so montirane pipe, pod pipami stojijo vedra. V zaboj so napeljane električne žice. Kisikove bombe. Okoli stoji šest zdravnikov, belih in spokojnih. Pred zabojem na prosceniju šest prenosnih umivalnikov. Na nevidni žički visi šest brisačk, kot bi lebdele v zraku.

Profesor hodi od zdravnika k zdravniku in daje navodila. Prvemu: Na moj znak vključite tok.

Drugemu:

Temperaturo dvignite do 36,4 – vsakih petnajst sekund za deset stopinj.

Tretjemu:

So kisikove bombe pripravljene?

Četrtemu:

Vodo izpuščajte postopoma in nadomeščajte led z zračnim pritiskom.

Petemu:

Takoj zrahljajte pokrov.

Šestemu:

V zrcalu nadzorujte faze oživljanja.

Zdravniki kimajo in se razidejo na svoja mesta.

Začenjamo!

Vključijo elektriko in pazljivo nadzorujejo temperaturo. Voda kaplja.
Zdravnik napeto strmi v majhno ogledalo na podstavku.

Šesti zdravnik: Telo dobiva naravno barvo! Pavza. Osvobodilo se je ledu! Pavza. Ustnice se premikajo! Pavza. Prestrašeno.
Profesor, bodite pozorni na nenavadno strastnost ...

Profesor pristopi, pogleda, pomirjujoče: Kretnje so prepoznavne, praska se – očitno oživljajo zajedavci, prisotni pri tovrstnih individuumih.

Šesti zdravnik: Profesor, nerazumljiv pojav: leva roka se premika proč od telesa ...

Profesor pogleda: Zraščen je z glasbo, takšne so včasih imenovali »umetniška duša«. V preteklosti sta živela Stradivari in Utkin.²⁶ Stradivari je izdeloval violine, tovrstne pa je produciral Utkin, in reče se jim kitara.

---

²⁶ I. P. Utkin (1903-1944) sovjetski pesnik, njegova pesem *Kitara* je bila izredno priljubljena pri tedanji mladini, Majakovski se je večkrat norčeval iz njegove popularnosti.

Profesor preverja termometer in napravo, ki nadzoruje pritisk.

Prvi zdravnik: 36,1.

Drugi zdravnik: Srčni utrip 68.

Šesti zdravnik: Dihanje enakomerno.

Profesor: Na mesta!

Zdravniki se umaknejo od zaboja. Pokrov se naenkrat odpre, iz zaboja se dvigne razmršeni in začudeni Prinsipkin, stiska k sebi kitaro in se ozira okrog.

Prinsipkin: Strašno, kako sem zaspal! Oprostite, tovariši, saj razumete, našrl sem se ga. Kateri oddelek policije je to?

Profesor: Ne, to je popolnoma drug oddelek. To je oddelek za odstranjevanje ledu s kožnih površin, ki ste jih vi zamrznili ...

Prinsipkin: Kaj? Se mi zdi, da je pri vas nekaj zamrznilo. Bomo že še videli, kdo od nas je bolj pijan. Vi specialisti se tako ali tako kar naprej smukate okoli alkohola. Jaz pa lahko sebe kot osebo kadarkoli potrdim. Dokumente imam pri sebi. *Skoči z mize in brska po žepih*. 17 rubljev, 16 kopejk, imam. Za MOPR?²⁷ Plačal. Prispevek za socialistične samohranilke? Prispeval. »Dol z nepismenostjo«? Lepo prosim. Kaj pa je to? Izpis z matičnega urada? *Zažvižga*. Saj jaz sem se včeraj poročil! Kje ste zdaj, kdo poljublja vašo belo ročico?²⁸ Doma me bojo upravičeno ubili! Tole je seznam svatov. Tole je sindikalna izkaznica.

---

²⁷ Rus. *Meždunarodnaja organizacija pomoči borcam revoluciji* – Mednarodna organizacija za pomoč borcem revolucije. Tudi druge kratice in imena, ki jih v tem monologu našteva Prinsipkin, označujejo tedanje družbeno-politične organizacije in društva; članstvo v vseh ali v vsaj nekaterih je bila nujnost tedanje politične korektnosti (npr. še: *Osoaviahim: Obščestvo sodejstvija, oborone i aviacionno-himičeskomu stroitel'stvu, Doloj negramotnost'*).

²⁸ Verz iz popevke *Lilasti črnc*, ki jo je napisal in uglasbil A. N. Vrtinski.

Slučajno pogleda na koledar, pomane si oči, prestrašeno se ozira naokoli. 12. maj leta 1979! In ves ta čas nisem plačal članarine! Petdeset let! Kako, kako si bom priskrbel vsa potrdila? Partijska celica! Centralni komite! Gospod bog! Žena!!! Pustite me! Odrine roke zdravnikov in plane k vratom.

Za njim vznemirjena Berjozkina. Zdravniki obkrožijo Profesorja. Šest zdravnikov in Profesor si skrbno umivajo roke.

Vsi: Kaj pa je počel z rokami? Stiskal je in tresel, stiskal in tresel ...

Profesor: V starih časih so imeli tako nehigienično navado.

Šest zdravnikov in Profesor si skrbno umivajo roke.

Prisipkin se zaleti v Zojo: Pa kaj ste vi sploh za eni državljani? Kdo sem jaz? Kje sem? Niste vi slučajno mamica Zoje Berjozkine?

Njegovo pozornost zmoti tuljenje avtomobilske hupe.

Kje sem se znašel? Kam ste me spravili? Kaj je to? ... Moskva? ... Pariz? New York? Taksi!!!

Tuljenje avtomobilskih hup.

Ne ljudi ne živali! Avtoceste, avtoceste, avtoceste!²⁹ Stisne se k vratom, se počoha obnje, s prsti brklja za vratom, se obrne in na beli steni zagleda stenico, ki je prilezla izza ovratnika.

Stenica, stenička, steničica!!! Zaigra na kitaro in zapoje. Ostani z mano ... ne odhajaj še ... Skuša ujeti stenico v dlan,

---

²⁹ Rus. *Avtodor*, kratica za: Obščestvo sodejstvija razvitiju avtomobil'nogo transporta, traktornogo i dorožnogo dela. Prevod je iskal ustreznico temu izumu postrevolucijskega novoreka v pojmu, ki zvočno in pomensko ni preveč oddaljen od ruske besede, hkrati pa zaznamuje tako civilizacijsko značilnost našega trenutnega prostora in časa kot družbeno-ekonomsko pomembnost, ki jo skupnost pripisuje temu pojavu, če niti ne omenjamo političnega pritiska in okoljskega vpliva, ki ga prinaša. Avtoceste.

stenica odmgoli proč. Razšla sva se, kot dve ladji sred morjâ ... Skrila se je! ... Sam! Ne, zame ljubezni ni, sam počival bom ... Sam!!! Taksi, avtoceste ... Ulica Lunačarskega 17! Brez prtljage!!! Zgrabi se za glavo in pade v nezavest, v naročje Berjozkine, ki je pritekla k vratom.

VII.

Sredi odra trikoten trg. Na njem tri umetna drevesa. Prvo drevo: na zelenih kvadratih-listih – veliki krožniki, na krožnikih mandarine. Drugo drevo – papirnati krožniki, na krožnikih jabolka. Tretje – zeleno, s smrekovimi iglicami in odprtimi stekleničkami parfumov. Ob strani stekleni in betonski zidovi stanovanj. Na robu trikotnika dolge klopce. *Pride Reporter*, za njim štirje ljudje, dva moška in ženski.

Reporter: Sem, sem, tovariši! V senco! Lepo po vrsti vam bom povedal vse o teh mračnih in presenetljivih dogodkih. Najprej ... Podajte mi mandarine. To je zelo lepo od mestne samouprave, da danes drevesa mandarinijo, kajti včeraj so bile samo hruške, te pa niso ne sočne, ne okusne, ne hranljive.

Dekle sname z drevesa krožnik z mandarinami, ostali posedejo, jih lupijo in jejo in se radovedno nagibajo k Reporterju.

Prvi Moški: No, dajte že, tovariš, povejte nam vse, natančno in po vrsti.

Reporter: No, torej ... Kako sočni so ti krljli! Nočete enega? No, dobro, dobro, bom povedal. Ste pa res nepotrpežljivi! Sicer pa, seveda, sam kot avtor reportaže sem bil ves čas v središču dogajanja ... No, torej, a vidite, a vidite?

Mimo prihiti človek z zdravniško torbo in s termometri.

☞ *Značilno za naš čas je,
da svojega prostastva
zavedajoča se prostastva
duša meni nič, tebi
nič upa trditi, da ima
pravico do prostastva, in
ga vsepovsod vsiljuje.*

José Ortega y Gasset
UPOR MNOŽIC

Tole je živinozdravnik. Epidemija se širi. Ker so ga pustili samega, je tisti od mrtvih vstali sesalec stopil v stik z vsemi domačimi živalmi v stolpnici in zdaj so vsi psi okuženi s steklino. Naučil jih je stat na zadnjih tacah. Psi ne lajajo in se ne igrajo, ampak samo beračijo. Prilepijo se na vsakega, ki malica, in se mu prilizujejo in prosjačijo. Zdravniki pravijo, da se pri ljudeh, ki jih ugrizne taka žival, začnejo pojavljati vsi začetni znaki epidemične prilizljivosti.

Poslušalci: O-o-o!

Reporter: Glejte, glejte!

Mimo se opoteka človek z zabojema, polnima steklenic piva.

Človek z zabojema popeva: V devetnajstem stoletju
so ljudje živeli čudno –
pili vodko, pili pivo,
nos je višnjev bil ko sliva.

Reporter: Poglejte, zbolel je, z njim je konec! To je eden od stopetinsedemdesetih zaposlenih v drugem zdravstvenem laboratoriju. Da bi olajšali obdobje prehoda, so zdravnikom naročili, naj od mrtvih vstalega sesalca napajajo z zvarkom, ki je v velikih količinah strupen, v majhnih pa ogaben, s tako imenovanim pivom. Od strupenih izparin se jim je zvrtilo v glavi in po pomoti so srknili to mamljivo brozgo. In od tistega trenutka so zamenjali že tretjo ekipo delavcev. Petsto dvanajst zaposlenih leži v bolnici, toda strahotna epidemija pivske kuge še kar naprej vre, se peni in spodnaša noge.

Poslušalci: A-a-a!

Moški zamišljeno in počasi: Mislim, da bom postal žrtev znanosti – naj še mene okužijo s to skrivnostno boleznijo!

Reporter: Okužen! Tudi z njim je konec! Tiho ... Nikar ne preplašite te norice ...

Mimo pride dekle, ki se ji noge zapletajo v ritmih fokstrot in čarlstona, njene ustnice pa mrmrajo verze iz knjižice, ki jo drži v iztegnjeni roki. V drugi roki drži namišljeno vrtnico, dvigne jo k nosu in jo voha.

Nesrečnica, tale živi zraven njega, zraven tistega steklega sesalca, in na lepem so ponoči, ko mesto spi, skozi steno začeli prihajati zvoki praskanja po kitari, potem pa še zateglo, srce parajoče vzdihovanje in cmeravo zavijanje, kako so že temu rekli? Balade, ali kaj? Trajalo je in trajalo in počasi je ubogo dekle začelo izgubljal razum. Starši, strti od hudega, prosijo za pomoč strokovnjake. Profesorji razložijo, da gre tu za napade hude »zaljubljenosti« -- tako se imenuje starodavna bolezen, pri kateri se posameznikova spolna energija, sicer razumno razporejena skozi vse življenje, naenkrat bliskovito skoncentrira na en teden, v enem samem ognjevitem procesu, ki povzroča nerazsodne in nepredvidljive odločitve.

Dekle si z rokami zakrije oči: Rajši ne bom gledala, ker že čutim, kako se po zraku širijo ti strašni zaljubljeni mikrobi.

Reporter: Okužena, tudi ta je odpisana ... Epidemija se oceani ...

Mimo pripleše trideset show girls.

Poglejte to tridesetglavo šestdesetnogo! Občinstvu. A si lahko predstavljate, da so to dviganje nog včasih imenovali umetnost!

Par pleše fokstrot.

Epidemija je dosegla ... dosegla ... kaj je dosegla? Lista po slovarju. Dosegla je kli-maks, no ... tole je celo dvospolni štirinožec.

Priteče Direktor živalskega vrta z majhno stekleno škatlico v rokah. Za njim množica, opremljena z daljnogledi, kukali, fotoaparati in gasilskimi lestvami.

Direktor vsem: Ste ga videli? Ste ga videli? Ah, vi niste nič videli!! Odred lovcev je javil, da so ga videli tukaj pred slabe četrte ure: premeščal se je v četrto nadstropje. Glede na njegovo povprečno hitrost pol metra na uro ni mogel zbežat daleč stran. Tovariši, nemudoma preiščite zidove!

Opazovalci raztegnejo kukala, poslušajoči planejo s klopce, zaslanjajo oči z roko in gledajo naokoli. Direktor razporeja skupine in vodi iskanje.

Glasovi: Kako ga boš našel! Morali bi v vsako okno nastaviti golega človeka na žimnici – na človeka gre ...
Ne kričite, preplašili ga boste!
Če ga najdem, ga nobenemu ne dam ...
Ne smeš: on je skupna lastnina ...

Navdušen glas: Našel! Tukaj je! Leze!

Daljnogledi in kukala se usmerijo v eno točko. Tišina, ki jo prekinja klikanje fotoaparatorov in brnenje kamer.

Profesor s tihim šepetom: Da! ... To je on! Postavite zasede in stražo. Gasilci, sem!!!

Ljudje z mrežami obkolijo zid. Gasilci raztegnejo lestev, v gosjem redu plezajo po njej.

Direktor povesi daljnogled, z jokavim glasom: Ušel je ... Na sosednji zid je ušel ... SOS! Padel bo in se ubil! Pogumneži, prostovoljci, junaki!!! Sem!!!

Raztegnejo lestev ob drugem zidu, plezajo po njej. Gledalci zamrejo.

Navdušen glas z vrha: Ujel sem ga! Hura!

Direktor: Hitro! Previdno! Ne spustite ga, ne polomite parazitu nogic ...

Po lestvi si iz rok v roke podajajo insekta, nazadnje se znajde v Direktorjevih rokah. Direktor ga zapre v škatlico in jo dvigne nad glavo.

Zahvaljujem se vam, neopazni, toda neutrudni delavci znanosti! Naš živalski vrt je obogaten in požlahtnjen ... Ujeli smo najbolj redek primer izumrlega insekta, množično prisotnega v začetku stoletja. Naše mesto je lahko ponosno – k nam bodo drli znanstveniki in turisti ... Tukaj, v mojih rokah se nahaja edini živi primer »stenice normalis«. Razidite se, državljani: žival je zaspala, žival je prekrizala tačke, žival bi se rada odpočila! Vse vas vabim na slavnostno otvoritev v živalski vrt. Najpomembnejši in najbolj razburljivi prizor lova je končan!

VIII.

Gladki in napol prozorni zidovi sobe se prelivajo v opalnih odtenkih. Od zgoraj izza karnise snop modrikaste svetlobe. Levo veliko okno. Pred oknom delovna risalna miza. Radio. Televizor. Tri, štiri knjige. Desno iz stene potegnjena postelja, na njej, pod kar najbolj čistim pokrivalom, kar najbolj umazani Prisipkin. Ventilatorji. Vogal okoli Prisipkina je umazan. Na mizi ogorki, prevrnjene steklenice. Na svetilki košček rožnatega papirja. Prisipkin stoka. Zdravnik se živčno sprehaja po sobi.

Profesor vstopi: Kako se počuti bolnik?

Zdravnik: Za bolnika ne vem, jaz pa se počutim obupno! Če ne boste organizirali izmene vsake pol ure, bo okužil vse do zadnjega. Ko izdihne, se mi kolena kar zašibijo! Dal sem namestiti že sedem ventilatorjev: redčijo zadah.

Profesor: O-o-o!

Profesor se nagne k Prisipkinu.

Prisipkin: Profesor, o, profesor!!!

Profesor potegne zrak skozi nos in se omotičen opoteče nazaj, pahlja se z rokami in hlasta za zrakom.

Prisipkin: Nekaj, da preženem mačka ...

Profesor naliže piva, da pokrije dno kozarca, in ponudi.

Prisipkin se opre na komolce. Očitajoče: Najprej ste me obudili, zdaj me imate pa za norca! Kaj mi bo tole – kot slonu limonada!

Profesor: Družba se nadeja, da ji bo uspelo pripeljat tvoj razvoj do stopnje človeka.

Prisipkin: Kurc gleda vas in vašo družbo! Nisem vas prosil, da me obudite od mrtvih! Kar zamrznite me nazaj! Mislim!!!

Profesor: Ne razumem, kaj hočeš povedat! Naše življenje pripada kolektivu, in niti jaz niti kdorkoli drug ne more tega življenja ...

Prisipkin: Kakšno življenje pa je to, če niti fotke svoje punce ne moreš obesit na steno? Vsi žeblički se zlomijo ob tej prekleti steni ... Tovariš profesor, dajte mi nekaj, da preženem mačka.

Profesor napolni kozarec: Samo nikar ne dihajte proti meni.

Vstopi Zoja Berjozkina z dvema kupčkoma knjig. Zdravnik se šepetaje pogovori z njo in odide.

Zoja Berjozkina sede k Prisipkinu in odvije knjige: Ne vem, če bo tukaj kaj zate. Tistega, za kar si prosil, nimajo in nobeden ne

pozna. O vrtnicah piše samo v učbenikih vrtnarstva, sanjarjenje pa poznajo samo na medicini, na oddelku za preučevanje spanja. Poglej, to sta dve zanimivejši knjigi približno iz tega obdobja. Prevod iz angleščine: Hoover – *Kako sem bil predsednik*.³⁰

Prisipkin pogleda knjigo in jo odvrže: Ne, to ni za srce, rabim tako, da bi srce skoprnelo ...

Zoja Berjozkina: To pa je druga: neki Mussolini, *Pisma iz pregnanstva*.³¹

Prisipkin pogleda in odvrže: Ne, to ni za dušo. Dajte mi mir z vašimi grobimi agitkami. Rabim tako, da bi zaskalelo ...

Zoja Berjozkina: Ne vem, kaj naj bi to bilo. Skoprnelo, zaskalelo ... zaskalelo, skoprnelo ...

Prisipkin: Kaj naj bi to bilo? Za kaj smo se pa borili, za kaj smo prelivali kri, če jaz, mojster, v svoji lastni družbi ne morem niti sproščeno zaplesat plesa, ki sem se ga naučil na novo in do popolnosti?

Zoja Berjozkina: Vašo gibalno spretnost sem pokazala celo direktorju centralnega gibalnega inštituta. Rekel mi je, da poznajo ta način s starih zbirk pariških fotografij, danes pa, je rekel, nimamo več nobenega, da bi ga prosili za prikaz. Sta sicer dve starki – spomnita se, ampak ne moreta pokazat zaradi revmatizma.

---

³⁰ Herbert Clark Hoover (1874-1964), med letoma 1929-33 predsednik ZDA. Republikanec, nasprotnik Rooseveltovega *New Deal*a.

³¹ Benito Mussolini (1833-1945), fašistični vodja Italije med letoma 1922-43.

*S čim premaguje
meščanstvo krize?
S tem, da pripravlja še
hujše in še večje krize in
da zmanjšuje sredstva
za njih omejitev.*

*Karl Marx in
Friedrich Engels*
KOMUNISTIČNI
MANIFEST

Prisipkin: Zakaj pa sem se potem sploh trudil s stoletja cenjeno izobrazbo v družabnih spretnostih? Delal bi lahko tudi pred revolucijo.

Zoja Berjozkina: Jutri te bom peljala na ples deset tisočih delavcev in delavk, organizirali ga bojo na trgu. To bo veseli prikaz novih tehnik poljedelskih opravil.

Prisipkin: Tovariši, jaz protestiram!!! Nisem se menda za to odmrznil, da me boste zdaj izsušili. *Odrine odejo, skoči pokonci, zagradi drugi kupček knjig in jih odmotava iz papirja. Ko hoče zmečkati papir, se nenadoma zagleda v napisano in z razglasom v roki odhiti od ene luči k drugi. Kje? Kje ste to dobili?*

Zoja Berjozkina: Na ulici so jih delili, vsem ... Verjetno so ga v knjižnici vtaknili v knjigo.

Prisipkin: Rešen sem!!! Hura! *Plane k vratom, z razglasom maha kot z zastavo.*

Zoja Berjozkina sama: Preživela sem petdeset let, in če pomislim, da bi pred temi petdesetimi leti skoraj umrla zaradi takšne gnide.

IX.

Živalski vrt. Na sredini na podstavku kletka, prekrita z blagom in z zastavami. Za kletko dve drevesi. Za drevesoma kletke slonov in žiraf. Levo ogrodje tribune, desno privzdignjen prostor za častne goste. Naokrog glasbeniki. Prihajajo skupine gledalcev. Organizatorji s trakovi razporejajo prihajajoče po položaju in velikosti.

Organizator: Tovariši tuji dopisniki, sem! Bliže k tribuni! Razporedite se in pustite prostor za Brazilce! Njihov aerobus ravnokar pristaja na osrednjem letališču. *Odhaja in uživa ob pogledu.*

Tovariši črnici, razporedite se izmenično z Angleži v večbarvne skupine, čudovito, anglosaška bledica bo še bolj poudarila vašo črnost ... Srednješolci na levo, k vam so namenjeni trije starci in tri starke iz Zveze stoletnikov. Razlage profesorjev bodo dopolnili s pripovedmi očitvidcev.

Na vozičkih se pripeljejo starci in starke.

Prva starka: Kot se zdajle spomnim ...

Prvi starec: Ne – to se jaz spomnim, kot zdajle!

Druga starka: Vi se spomnite kot zdajle, jaz pa se spomnim kot nekoč.

Drugi starec: Jaz pa se zdajle spomnim kot nekoč ...

Tretja starka: Jaz pa se spomnim kot še bolj, kot čisto, čisto nekoč.

Tretj starec:: Jaz pa se spomnim kot zdajle in kot nekoč.

Ceremoniar: Tišina, očitvidci, ne žužnjajte! Razmaknite se, tovariši, spustite mimo otroke! Sem, tovariši! Hitreje! Hitreje!

Otroci marširajo v koloni in pojejo:

Ful resno se
učimo
o starem predpretekliku!
Zato pa tudi
vemo vse
o mega žuranju.
Iksi
in ipsiloni
so nam že dolgo
znani.
Gremo
tja,
kjer so tigri

in kjer so
sloni!
Sem,
kjer je veliko zveri,
še mi
z ljudstvom,
v vrt
zoološki,
itak!
Itak!!
Itak!!!

Organizator: Državljeni, ki želijo nuditi eksponatoma zadovoljstvo, in tisti, ki ju želijo preučevati v znanstvene namene, naj izvolijo prevzeti porcije eksotičnih priboljškov in znanstveno opremo samo pri uslužbencih živalskega vrta. Diletantizem in pretiravanje s količinami sta smrtno nevarna. Prosimo vas, da uporabljate samo tiste priboljške in opremo, ki so jih priskrbeli osrednji medicinski inštitut in mestni laboratoriji finomehanike.

Skozi živalski vrt in skozi parter pridejo pazniki živalskega vrta.

Prvi paznik: Ni pametno
na dlani
študirati bakterije!
Tovariši,
vzemite
mikroskope in lupe!

Drugi paznik: Imejte,
vam svetuje
doktor imunolog,
za primere pljuvanja
razkuževalni jod.

Tretji paznik: Krmljenje eksponatov –
nepozabna podoba!
Razdelite
odmerke
nikotina in alkohola!

Četrty paznik: Nalivajte ju z alkoholom
in živali bosta
preskrbljeni
z idiotizmom,
razkrojem jeter
in protinom.

Peti paznik: Šibica ognjena
in vrtnica dima,
zagarantirana
100
odstotna
skleroza.

Šesti paznik: Ohranite
ušesa
brez napake.
Naušniki
zadržijo
vse grde besede.

Organizator prazni prehod k tribuni mestnega sveta: Tovariš predsednik in njegovi najtesnejši sodelavci so prekinili nadvse važno zasedanje in so ob spremljavi slavne državne koračnice prispeli na naše slavje. Pozdravljamo drage tovariše!

Vsi: Obveznosti
bremena
niso nas strla.

Delu –
čas,
zabavi –
minuto!
Pozdravljajo vas
svetniki,
junaški naši lovci!
Ponosni
smo na vas,
mi –
mestna oblast!

Predsednik spleza na tribuno, zamahne z zastavo, vsi utihnejo:

Tovariši, razglašam, da se slovesnost lahko začne. Zadnja leta so bila prežeta z globokimi pretresi in hudimi preizkušnjami naše notranje ureditve. Zunanji dogodki so redki. Človeštvo, izmučeno od preteklih viharjev, se celo veseli tega relativnega miru. Kljub temu pa se nikoli ne bomo odrekli prizoru, ki kljub površinski pravljici skriva pod svojim mavričnim plaščem resen znanstveni pomen. Žalostnih primerov v našem mestu, ki so bili posledica nepremišljenega dovoljenja, da se v njem naselita dva zajedavca, teh primerov smo se z mojo pomočjo in s pomočjo svetovne medicine znebili. Kljub temu pa ti primeri, prežeti s šibkim odsevom spomina na preteklost, opominjajo na grozo sprevrženih obdobj in moč ter neutrudno marljivost kulturne borbe delavskega človeštva!

Naj se ob teh zlovesčih primerih kalijo duše in srca naše mladine!

Ne morem dovolj poudariti svoje hvaležnosti, zato zdaj predajam besedo našemu zmagovitemu direktorju, ki je razvozlal uganko skrivnostnih pojavov in te pogubne dogodke spremenil v poučno in radostno preživljanje prostega časa!
Hura!!!

Vsi kričijo »Hura!«, godba zaigra tuš, na tribuno spleza Direktor živalskega vrta in se prikloni na vse strani.

Direktor: Tovariši! Vesel in vznemirjen sem zaradi vašega zanimanja. Ne glede na svoj lastni doprinos ne morem kaj, da ne bi izrazil hvaležnosti predanim delavcem Lovske zveze, ki so dejanski neposredni junaki pogona, ravno tako pa tudi spoštovanemu profesorju z Inštituta za vstajenje ljudi, ki je premagal ledeno smrt. Vendar pa tudi ne morem kaj, da ne bi omenil, da je bila prav začetna napaka spoštovanega profesorja posredni razlog znanih nesreč. Po zunanjih mimikritičnih znakih – žuljih, obleki in ostalem – je spoštovani profesor zmotno uvrstil oživljenega sesalca v razred »homo sapiens« in celo k višji razvojni stopnji le-tega – v delavski razred. Svojega uspeha ne pripisujem izključno samo svojemu dolgoletnemu ukvarjanju z živalmi in poznavanju njihove psihologije. Pomagalo mi je naključje. Nedoločen, podzavesten glas mi je kar naprej govoril: Napiši, daj, objavi razglas. In sem objavil:

»Skladno z načeli živalskega vrta iščemo živo človeško telo za trajno grizenje in za vzdrževanje in razvoj novopridobljenega insekta v zanj normalnih in privajenih pogojih.«

Glas iz množice: Ah, saj to je grozno!

Direktor: Vem, da je grozno, niti sam nisem verjel lastnemu nesmislu, ko nenadoma ... bitje se je pojavilo! Njegova zunanost je skoraj človeška ... Skoraj tak je kot jaz ali vi ...

Predsednik zazvoni z zvončkom: Tovariš direktor, opozarjam vas na spodobnost!

Direktor: Oprostite, oprostite! Seveda sem se s pomočjo zasliševanja in primerjalne zverologije v trenutku prepričal, da imamo opraviti s strašnim človeku podobnim simulantom in da je to v resnici kar najbolj osupljiv parazit. Ne bom vas

utrual s podrobnostmi, še posebej zato ne, ker se vam bodo ta trenutek razkrile same v tej v vseh ozirih čudoviti kletki.

Ta dva sta različna po velikosti, ampak enaka po bistvu: to je slavna »stenica normalis«, to pa ... to pa je »buržuj vulgaris«. Oba sta si izbrala svoj habitat v zatohlih žimnicah časa. Kadar se »stenica normalis« nažre in napije na telesu posamičnega človeka, pade pod posteljo. »Buržuj vulgaris«, ki se je nažrl in napil na telesu celotnega človeštva, pade na posteljo. To je vsa razlika!

Ko se je delavsko človeštvo v revoluciji praskalo in čohalo, da bi spraskalo s sebe umazanijo, sta si onadva v taisti umazaniji izkopala brlog in dom, pretepala ženo in prisegala na Bebela³² ter počivala in nežnodušila v šotorih lastnega samopoveličevanja. Toda »buržuj vulgaris« je hujši. S svojo grozljivo mimikrijo privlači ugriznjene, ko se pretvarja, da je čriček muzikant ali pa ptič baladar. V tistih časih je celo njihova obleka pomagala ptičji mimikriji – repati frak s snežno belim poškrbljenim oprsem. Takšni ptiči so si zvižali gnezda v ložah gledališč, se zbirali v jate v foyerjih oper, si trebili perje ob *Internacionali*³³ v baletnih dvoranah, brskali za črvi po parterju, zobali Marxa in izvalili Tolstoja, žvrgoleli in vabili v nepreglednih množicah in ...

Ne zamerite mojim besedam, ampak v duhu znanstvene objektivnosti ... se iztrebljali v neznosnih količinah, kot nepreštevna ptičja nadloga.

Tovariši! Sicer pa ... prepričajte se sami!

Na njegov znak pazniki odkrijejo kletko; na piedestalu škatlica s stenico, zadaj privzdignjen prostor s posteljo za dve osebi. Na postelji Prispipkin

³² Avgust Bebel (1840-1913), eden od ustanoviteljev Nemške socialdemokratske stranke in Druge Internacionale.

³³ Med svojim bivanjem v sovjetski Rusiji je plesalka Isadora Duncan (1877-1927) izvajala tudi baletno točko na glasbo *Internacionale*.

s kitaro. Na vrhu kletke visi luč z rumenim senčnikom. Nad glavo Prispipkina sijoč venček, pahljača fotografij. Steklenice stojijo ali se valjajo po tleh. Okoli in okoli kletke pljuvalniki. Na rešetkah napisi, ob strani filtri in kisikove bombe. Napisi: 1. Pozor – pljuva!, 2. Brez prijave vstop ni dovoljen!, 3. Pazite na ušesa – preklinja! Godba zaigra tuš; ognjemet; množica se najprej umakne, potem pa se približa, onemela od navdušenja.

Prispipkin: Na ulici Lunačarskega
se spomnim starega doma,
široko prečudno stopnišče
in čudovita okna ima.

Direktor: Tovariši, pridite bliže, ne bojte se, popolnoma miren je. Pridite, pridite! Ne vznemirjajte se: štirje filtri ob straneh zadržujejo psovke znotraj kletke, ven pridejo samo sicer maloštevilne, ampak popolnoma dostojne besede. Filtre vsak dan očistijo specializirani oskrbniki s plinskimi maskami. Glejte, zdaj se bo lotil tako imenovanega »kajenja«.

Glas iz množice: Oh, kako grozno!

Direktor: Ne bojte se – zdaj bo začel iskati tako imenovani »navdih«. Skripkin, pijte!

Skripkin se stegne po steklenico vodke.

Glas iz množice: Oh nikar, nikar, ne mučite uboge živali.

Direktor: Tovariši, to ni čisto nič hudega: popolnoma je krotek! Poglejte, zdaj ga bom odpeljal na tribuno. *Gre h kletki, si natakne rokavice, preveri, ali ima revolver, odklene vrata, pripelje Skripkina na tribuno in ga obrne z obrazom proti častnim gostom.* No, zdaj pa povejte nekaj malega in posnemajte človeško mimiko, glas in jezik.

Skripkin se pokorno vzravna, se odkašlja, pripravi kitaro, naenkrat pa se obrne in pogleda v množico. Obraz se mu razjasni, prevzame ga

navdušenje. Odrine Direktorja, razširi roke s kitaro in zavpije ljudem: Državljeni! Bratje! Domači! Najbližji! Od kod? Koliko vas je? Kdaj so vas vse odmrznili? Zakaj sem sam v kletki? Domači, bratje, pridite k meni! Zakaj neki se sam mučim tukaj? Državljeni! ...

Glasovi gostov: Otroci, odpeljite otroke ...

Nagobčnik ... nagobčnik rabi ...

Ah, kako strašno!

Profesor, prenehajte!

Jo, samo ne streljat!

Direktor z ventilatorjem in v spremstvu dveh paznikov priteče na oder. Paznika od vlečeta Skripkina. Direktor prezrači tribuno. Godba zaigra tuš. Pazniki zagrnejo kletko.

Direktor: Oprostite, tovariši ... Oprostite. Insekt se je utrudil.

Zaradi hrupa in razsvetljave je dobil halucinacije. Pomirite se.

Nič posebnega se ni zgodilo. Jutri bo že miren ... Tiho, državljani, razidite se, do jutri.

Muzika, koračnico!

Konec

✎ Živimo v času, ki se čuti pravljичno sposoben izpeljati karkoli, pa ne ve, kaj naj izpelje. Gospoduje nad vsemi stvarmi, ni pa gospodar samega sebe. Čuti se izgubljen v lastnem izobilju. Čeprav ima več sredstev, več znanja in več tehnik kot kdajkoli, je rezultat ta, da sodobni svet živi kot najnesrečnejši, kar jih je bilo: živi tjavdan.

José Ortega y Gasset
UPOR MNOŽIC

13 Izlok Drabik Jug, Maruša Majer (fotografija: vaje)

Možu v ječo

Da sem drobna ptička,
krila bi razpela,
v koprsko bi ječo
urno poletela.

Sedla bi na okno,
milo bi zapela,
možu mrzlo ječo
s petjem bi ogrela.

Da sem zlato sonce,
v ječo bi svetila,
žalost bi trpečim
z radostjo zlatila.

Da sem cvet dehteči,
vonj bi v hlad razlila,
bi cvetela v ječi,
upanje krepila.

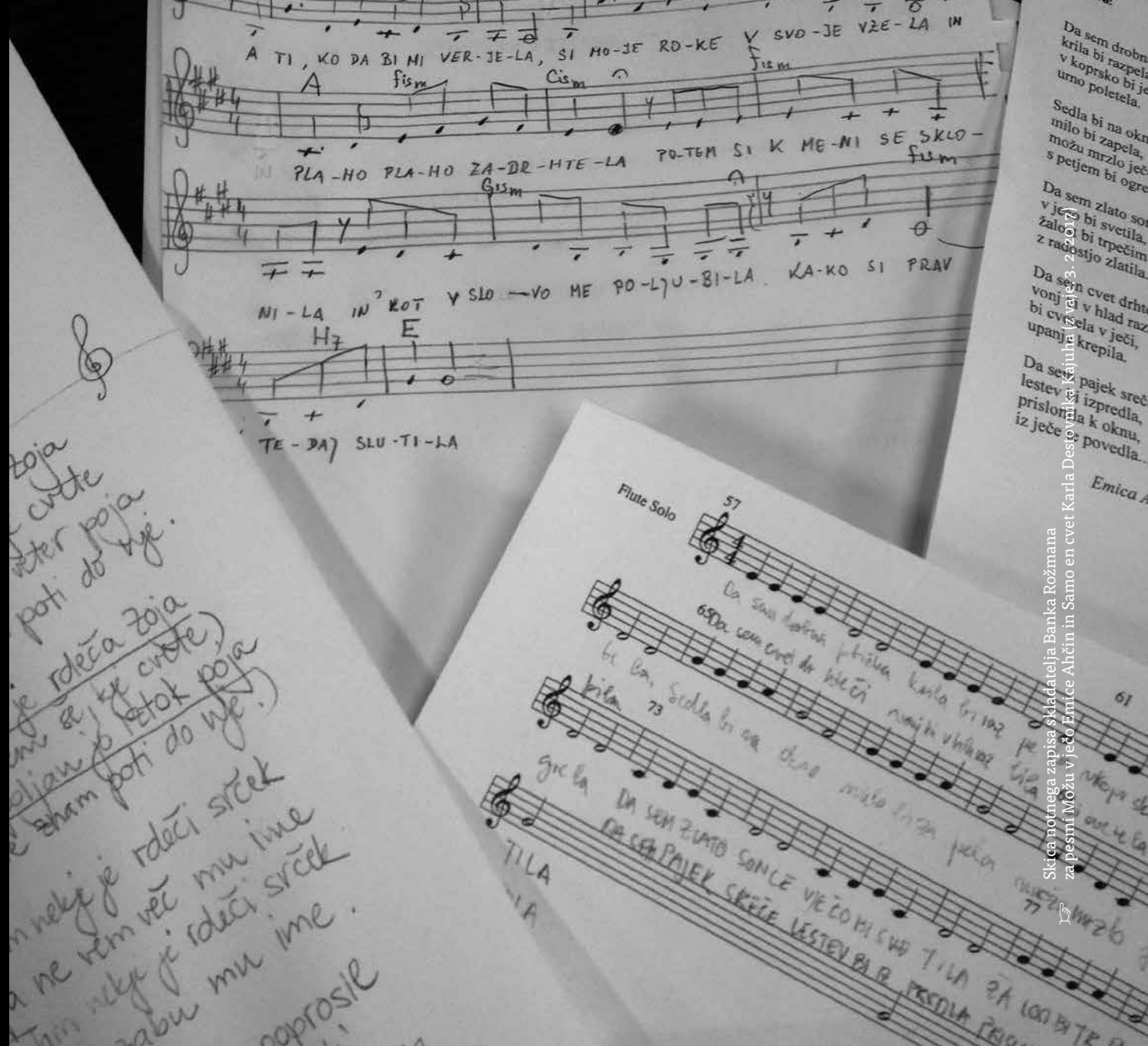
Da sem pajek sreče,
lestev bi razpredla,
prislonila k oknu,
iz ječe te povedla ...

EMICA AHČIN
(Partizanska ljudska pesem,
zavod »Borec« v Ljubljani, 1979)

V množici je vsako čustvo, vsako dejanje nalezljivo, tako zelo nalezljivo, da posameznik zlahka žrtvuje svoj osebni interes interesu skupnosti. To je sposobnost, ki je njegovi naravi povsem nasprotna in je je človek sposoben samo kot sestavni del množice.

Gustave Le Bon
PSIHIOLOGIJA
MNOŽIC

Skica notnega zapisa skladatelja Banka Rožmana za pesmi Možu v ječi, Emice Ahčin in Samo en cvet Karla Destovnik Kajuha iz leta 1932

Maruša Majer, Darja Reichman, Borut Veselko, Vesna Slapar (fotografija z vaje)

Javni zavod Prešernovo gledališče Kranj
Glavni trg 6, 4000 Kranj
Telefon: +386 (0)4 280 49 00
Faks: +386 (0)4 280 49 10
E-pošta: pgk@pgk.si
www.pgk.si

Blagajna: +386 (0)4 20 10 200,
blagajna@pgk.si

Blagajna je odprta od ponedeljka do petka
od 10.00 do 12.00, ob sobotah od 9.00
do 10.30 ter uro pred pričetkom predstav.

O morebitnih spremembah programa
vas bomo obvestili v dnevnem časopisju,
po elektronski pošti ali na spletni strani
Prešernovega gledališča Kranj.

Direktorica:

Mirjam Drnovšček, +386 (0)4 280 49 00,
mirjam.drnovscek@pgk.si

**Dramaturginja in vodja
umetniškega oddelka:**

Marinka Poštrak, +386 (0)4 280 49 16,
marinka.postrak@pgk.si

Marketing in odnosi z javnostjo:

Milan Golob, +386 (0)4 280 49 18,
info@pgk.si

**Koordinator programa in organizator
kulturnih prireditev:**

Robert Kavčič, +386 (0)4 280 49 13,
robert.kavcic@pgk.si

Računovodkinja:

Anja Pohlin, +386 (0)4 280 49 15,
anja.pohlin@pgk.si

Tehnični vodja:

mag. Igor Berginc, +386 (0)4 280 49 30,
igor.berginc@pgk.si

Poslovna sekretarka:

Gaja Kryštufek Gostiša, +386 (0)4 280 49 00,
pgk@pgk.si

Oblikovalec maske in frizer: Matej Pajntar

Garderoberka: Bojana Fornazarič

Inspicent: Ciril Roblek

Inspicent in odrski delavec: Jošt Cvikl

Lučni mojster: Bojan Hudernik

Tonski mojster: Robert Obed

Mizarja in odrska tehnika:

Robert Rajgelj, Simon Markelj

Oskrbnik: Boštjan Marčun

Čistilka: Bojana Bajželj

Igralski ansambel:

Vesna Jevnikar, Peter Musevski,
Vesna Pernarčič, Darja Reichman,
Barbara Ribnikar, Miha Rodman,
Blaž Setnikar, Vesna Slapar,
Aljoša Ternovšek, Borut Veselko

Svet zavoda:

Stanislav Boštjančič (*predsednik*),
Joško Koporec, Alenka Primožič,
Darja Reichman, Drago Štefe

Strokovni svet:

Alenka Bole Vrabec (*predsednica*),
Alen Jelen, Darja Reichman, Marko Sosič,
Borut Veselko

Gledališki list javnega zavoda

Prešernovo gledališče Kranj

Sezona 2016/17, uprizoritev 6

Zanj: Mirjam Drnovšček

Odgovorna urednica: Marinka Poštrak

To številko uredila: Marinka Poštrak
in Matic Starina

Lektorica: Tatjana Stanič

Fotografije: Nada Žgank

Oblikovanje: Studio Kruh (Gašper Uršič,
Anže Jesenovec, Gregor Makovec)

Tisk: Peter Oman

Naklada: 1000 izvodov

Kranj, Slovenija, februar 2017

Mestno gledališče Ptuj - Ptuj City Theatre
Slovenski trg 13, 2250 Ptuj, Slovenija

Telefon: +386 2 749 32 50

(tajništvo in blagajna)

Faks: +386 2 749 32 51

E-pošta: info@mgp.si

www.mgp.si

Direktor:

Peter Srpčič, peter.srpcc@mgp.si

**Koordinatorica in organizatorica
kulturnega programa:**

Sabina Selinšek, organizacija@mgp.si

Lučni mojster:

Simon Puhar, simon.puhar@mgp.si

Tajnica:

Petra Kurnik, tajnistvo@mgp.si

Tonski mojster:

Danijel Vogrinec, tehnika@mgp.si
danijel.vogrince1@gmail.com

Rekviziterka in garderoberka:

Irena Meško, tehnika@mgp.si

Scenski mojster in tehnik:

Andrej Cizerl Kodrič, andrej.ck@mgp.si
andrej.cizerl.k@gmail.com

Člani Sveta zavoda

Mestnega gledališča Ptuj

Lidija Majnik (*predsednica*), Branka
Bezeljak, Franjo Rozman, Simon Šerbinek,
Robert Križanič, Peter Pribožič, Andrej
Cizerl Kodrič

Blagajna je odprta vsak delavnik od 9. do
13. ure (ob sredah do 17.ure) in uro pred
predstavo. O morebitnih spremembah
programa vas bomo obvestili v dnevnem
časopisju, po elektronski pošti ali na
spletni strani Mestnega gledališča Ptuj.

Prešernovo gledališče Kranj

Program gledališča financirata

Za pomoč se zahvaljujemo

Medijski partnerji

Ostali

Mestno gledališče Ptuj

Delo Mestnega gledališča Ptuj omogočajo
